

BirdLife Sverige

Verksamhetsberättelse 2020

Läs mer på s. 31

MANDARINAND BLIR KRYSSBAR

Afrika tur och retur s. 27

Stella och Sigges resa

Ottenby fågelstation

s. 28

REKORDÅRET

- ÖVER 30 000 FÅGLAR

Härlig läsning
Extra många berättelser
från regionalföreningarna

Föreningen fyller 75 år

Jubileumsartiklar i Vår Fågelvärld

Sveriges Ornitologiska Förening – BirdLife Sverige är den nationella svenska fågelföreningen. Föreningen bildades redan 1945 när fågelsektionen inom Naturskyddsföreningen knöppades av och blev Sveriges Ornitologiska Förening. I dagligt tal kallar vi oss numera BirdLife Sverige för att markera att vi är den svenska delen av det globala partnerskapet BirdLife International.

Det finns 25 regionala föreningar, som bedriver fågelskydd och forskning på regional nivå, kopplade till BirdLife Sverige. Föreningarna finns listade på vår hemsida, ta gärna kontakt med dem för att bli medlem och få veta mer deras aktiviteter.

Som medlem i riksföreningen stöttar du BirdLife Sveriges verksamhet som vilar på tre "ben": fågelskydd, fågelforskning och fågelintresse.

Ejderhona med ungar. Foto: Jan Karlsson.

Verksamhetsberättelse

BirdLife Sveriges verksamhetsberättelse är en sammanställning över årets arbete. Vi redovisar föreningens verksamhet under året som gått och det finns möjlighet att ta del av ytterligare specifik information genom att vända sig till föreningschef Stina Rigbäck.

Verksamhetsberättelsen är av intresse för blivande, aktiva och passiva medlemmar, för regionala föreningar och klubbar samt för den egna personalen. Vidare ser vi vår verksamhetsberättelse som en tydlig källa för information vad gäller samverkanspartners och intressenter, stiftelser och fonder som vi söker bidrag ifrån.

BirdLife Sverige vision lyder; En ljus framtid för fåglar och människor.

Innehåll

Fågelintresse	4
Fågelfarbrorn	5
Kedjan	5
Naturpedagogiska dagarna	6
Regionalföreningarna	8
Bohusläns Ornitologiska Förening	8
Dalarnas Ornitologiska Förening	8
Dalslands Ornitologiska Förening	10
Göteborgs Ornitologiska Förening	11
Jämtlands läns Ornitologiska Förening	11
BirdLife Medelpad	12
Norrbottens Ornitologiska Förening	13
Skånes Ornitologiska Förening	14
Västerbottens Ornitologiska Förening	16
Västmanlands Ornitologiska Förening	18
Nationellt fågelskydd	20
Sjöfågelinventering	26
Berguvsinventering	26
Afrika tur och retur	27
Ottenby fågelstation	28
Ornis Svecica	30
Nationella rapportkommittén	31
Raritetskommittén	31
Taxonomikommittén	32
Ungdomsskådarna	32
Internationellt fågelskydd	34
Vår Fågelvärld	36
Naturbokhandeln	38
AviFauna Naturresor	39
Naturum Ottenby	40
Avium förlag	41
Kommunikation	42
Medlemsantal	42
Styrelse, kansli och medlemsservice	43
Styrelse	44
Kommittéer	45

BirdLife Sveriges huvudmål

- Förbättrat fågelskydd
- Ökat intresse för och kunskap om fåglar
- En stark och engagerad organisation

Allmänt om föreningen 2020

Året 2020 inleddes med den stora aktiviteten *Vinterfåglar inpå knuten* som genomfördes precis som planerat, men efter det var inte mycket som var sig likt. Både *Tranfestivalen* och *Falsterbo Bird Show* fick ställas in, och evenemang som *Fågelskådningens Dag* och *Fågeltornskampen* genomfördes i helt annan form än vanligt, för att undvika folksamlingar och trängsel. BirdLife Sveriges riksstämman omvandlades till en kortare digital variant med röstning via blanketter, och höstens planerade workshops om fågelintresse omvandlades till ett digitalt möte för landets regionalföreningar. BirdLife Sveriges styrelsemöten under året har i stora delar hållits digitalt. Våra sedvanliga utdelningar av utmärkelser i samband med riksstämman och vid *Falsterbo Bird Show* har helt ställts in, men två förtjänstplaketter kunde ändå delas ut. Det skedde i början av september, utomhus och i begränsat sällskap, nämligen till veteranerna Karin Persson och Lennart Karlsson som nu lämnat över mycket av verksamheten vid Falsterbo Fågelstation till en ny generation ringmärkare.

Föreningen har haft jubileumsår (75 år!), dock utan jubileumsfest, men väl med jubileumsartiklar i varje nummer av *Vår Fågelvärld* under året, för att lyfta fram föreningens långa historia. Föreningens Facebookgrupper, och då i synnerhet *Fåglar inpå knuten*, har vuxit kraftigt under året. Detta kanske som en spegling av det ökade intresset för natur under pandemiåret, när friluftsliv fått ersätta shopping och teaterbesök. Gruppen har nu över 100 000

Karin Persson och Lennart Karlsson. Foto: Björn Malmhagen.

medlemmar, vilket är fantastiskt. Ottenby fågelstation, som ju ligger direkt under riksföreningen, har lyckats hålla personalen isolerad och frisk under hela säsongen, vilket verkligen varit en lättnad. Priset för detta har dock varit att man inte kunnat ta emot besökare, vilket man annars ofta gör. Vinsten är att den standardiserade fångsten kunnat löpa på som vanligt, och att den långa ringmärkningsserien på Ölands södra udde sålunda är fortsatt obruten.

På BirdLife Sveriges kansli har aktiviteten varit hög, även om de anställda under långa perioder rent fysiskt arbetat hemifrån och inte befunnit sig på kontoret på Stenåsa. Personalen har utökats med en ny kommunikatör och ytterligare en fågel-skyddstjänsteman och även en nyanställning på ekonomisidan. Föreningen växer, och då ställs allt högre krav på att ekonomi och administration sköts professionellt. Huvudorsaken till att dessa anställningar kunnat

göras är att BirdLife Sverige i början av 2020 utsågs till förmanstagare i Postkodlotteriet, vilket ger oss bättre möjligheter i basfinansieringen.

Dialogen och kunskapsförmedlingen mellan de olika regionalföreningarna, och även med riksföreningen, har underlättats genom att vi nu i ökande omfattning använder intranätet *Holken* för interna frågor och material. Webbapplikationen *Svenska fågellokaler* har fyllts på med mycket nytt material och det finns nu fågellokaler att hitta därifrån alla regioner. Personalen på naturum Ottenby och ungdomarna på fågelstationen har under året arbetat med videofilmer via sociala medier för att ta naturen hem till dem som på grund av pandemin inte kunnat ta sig ut i naturen så mycket. Projekten heter *Natur till folket* och *Fåglar till folket*. Många av våra medlemmar har försökt vara ute lite mer än vanligt: naturen är öppen, och fåglarna finns kvar!

BirdLife
SVERIGE

Fågelintresse

Grunden för fågelintresset är friluftsliv och det bästa sättet att locka ut fler i naturen är de utflykter och föredrag för medlemmar och allmänhet som anordnas över hela landet.

Genom exkursionerna kan vi följa årstidsväxlingarna i landet. Normalt sker lägst antal utflykter under juli och december, då vi trots allt annonserat för ett femtiotal aktiviteter per månad. Toppen infaller som vanligt i maj med cirka 250 exkursioner i landet! I nästan hela landet firas *Fågelskådningens dag* och *Fågeltornskampen* som båda infaller i maj. Under vintermånaderna ökar istället antalet föredrag samt studiecirkel i samarbete med Studieförbundet. Bland skörden hittar vi flera tillfällen där medlemmarna har kunnat samlas; för gemensamma visningar av årets bästa bilder, att lära sig mer om Artportalen eller att lyssna på reseberättelser och populärvetenskapliga föredrag. Under 2020 så ställde pandemin till det för vissa aktiviteter, men totalt lyckades vi ändå tillsammans anordna fler än 600 aktiviteter över hela landet.

Vinterfåglar Inpå Knuten

För 15:e året i rad genomförde BirdLife Sverige med hjälp av svenska folket en stor fågelräkning. Och precis som tidigare år var talgoxen den talrikaste fågeln vid landets fågelmatningar. Årets upplaga av fågelräkningen *Vinterfåglar Inpå Knuten* kan sägas ha varit en räkning med förhinder. I södra tredjedelen av Sverige, det vill säga i hela Götaland och större delen av Svealand, lyste vintern med sin frånvaro. Det innebar att många inte hängde ut några fågelmatare, medan andra nog

inte tyckte det var lönt att rapportera eftersom de hade så få fåglar. Dessutom var naturen rik på mat denna vinter eftersom många buskar och träd satte rikligt med frön eller frukt den gångna hösten. Även det bidrog till att färre fåglar sökte sig till matningarna. Men skillnaderna var ganska stora mellan norr och söder. Det totala deltagandet minskade med ungefär en fjärdedel i landet som helhet, men i de nordliga länen var det nästan lika stort som under rekordåret 2019.

Grönsiska. Foto: Kent-Ove Hvass.

I Västerbotten noterar vi till och med en viss ökning. Två arter som uppträdde ovanligt talrikt i stora delar av landet var grönsiska och sidensvans. I båda fallen handlade det sannolikt om att de haft ovanligt gott om mat ute i naturen under vintern och av det skälet stannat kvar på våra breddgrader. Både grönsiskan och sidensvansen betraktas som invasionsfåglar. Uttrycket används för arter som vissa år kan förekomma i stora antal, medan de andra år lyser med sin frånvaro. Orsaken är att de vintertid är beroende av en viss sorts föda och att tillgången på denna föda varierar kraftigt.

Även förra årets trea på topp-listan, gråsiskan, hör till denna grupp. Den är främst beroende av björkfrö vintertid och verkar denna vinter ha haft gott om mat i naturen. I år återfinns den först på plats 15. Grönsiskan placerade sig på andra plats i topplistan. Så högt har den inte placerats någon gång tidigare i räkningen. Sidensvansen hamnade på tionde plats efter att förra året ha kommit långt ner på listan.

Tranfestival 2020

Tranfestivalen genomfördes för 12:e gången vid Hornborgasjön men i ett mycket mindre format. På grund av pandemin flyttades verksamhetens alla aktiviteter ut i det fria. Fågelvårdar från BirdLife Sverige, Falbygdens Fågelklubb och Skövde Fågelklubb fanns på plats utomhus för att visa fåglar. Ytterligare aktiviteter som genomfördes utomhus var guidningar och aktiviteter för barn.

Fågelskådningens dag och *Fågeltornskampen* blev under 2020 inte nationella evenemang. På grund av då rådande restriktioner och risk för trängsel vid vissa fågeltorn ställdes evenemanget in. Dock genomfördes flera lokala varianter på temat av föreningar och klubbar där det fanns plats att hålla avstånd till varandra. Som ersättning skapades i stället det digitala evenemanget *Vårfåglar Inpå Knuten*, där antal arter man kunde se i sin närhet räknades in. *Vårfåglar Inpå Knuten* blev ett alternativ till den traditionella *Fågeltornskampen* och syftet var att tillbringa en trevlig och trygg dag i fågelskådandets tecken samt att hitta fåglarna i närmiljön. Samtidigt räknades hur många fågelarter som observerades och artbestämdes

från det egna lägenhetsfönstret, farstubron eller bryggan nere vid den närliggande sjön. Det blev en väldigt lyckad vårdag med fint väder i nästa hela landet. Cirka 1 500 deltagande personer med 382 inskickade rapporter gav många fåglar och en fin upplevelse. De tre rapporter som hade flest sedda arter under dagen låg samtliga på 96 arter.

BirdLife-volontärer i Ottenby

Ölands södra udde är en av regionens mest välbesökta destinationer. Under sommarhalvåret finns där normalt volontärer som både visar fyren och möter ankommande besökare på vägen in till fyrbyn. Här brukar man få både information om fåglar och säl, tips om vandringslederna, hjälp med att hitta till fågeltornen och vara med och kryssa dagens fåglar på whiteboarden. Under 2020 valde fågelstationen dock att inte ha volontärer på plats längs med fyrvägen, det fanns under den perioden inte handsprit att tillgå och situationen med att möta väldigt många människor under rådande smittoläge kändes inte säker. Dock var det under hela året, och långt frampå hösten/vintern otroligt många besökare på Ottenby, glädjande att se att så många valde att ändå vistas i den friska luften och njuta av både fåglar och natur.

Friluftssintresset i Sverige

Över landet i stort så blev "hemester" ett begrepp. Utlandsresor ställdes in och naturen här hemma i Sverige fylldes snabbt med glada och nyfikna människor som fick nya perspektiv och upplevelser. Otroligt glädjande att så många uppskattade det vi har här hemma, men det stod också klart

för många föreningar och organisationer att ovana besökare i naturen behöver få guidning och tydlig information kring hur man rör sig där på bästa sätt för att inte störa djurlivet samt lämna naturen så som man fann den.

Domherre i fångsten vid Ottenby fågelstation. Foto: Lotta Berg.

Kedjan

Föreningens projekt som går under arbetsnamnet *Kedjan* syftar till att stärka samhörigheten – både formellt och informellt – mellan landets fågelföreningar på olika nivåer. Vi blir på ett tydligare sätt en organisation, med ett gemensamt medlemsregister. Sedan tidigare är sex regionalföreningar fullt integrerade i Kedjan. Under 2020 fortsatte arbetet med regionalföreningar på väg in, dock bromsat av att flera förenings årsmöten fick skjutas upp av pandemiskäl och beslut om nödvändiga stadgeförändringar därmed inte kunde fattas. Vi hoppas på att kunna få lite av en "proppen ur"-effekt när saker och ting normaliserats efter pandemin.

Fågelfarbronn

Bird Life Sveriges Fågelintressekommitté har under senare år noterat ett ökat intresse för fåglar i landet. För att supporta alla nybörjare och "vanliga" skådare som inte är proffs, ställer vi upp med en "jour-telefon" som kan besvara enklare fågelfrågor. Sedan våren 2019 har Staffan Müller i Dalarna tagit emot cirka 700 samtal från nyfikna fågelintresserade frågeställare, från norr till söder. Till sin hjälp har han haft ett brett nätverk av kunniga fågelskådare som hjälpt till med att lösa enskildas funderingar. Detta fågelintressekommitté-initiativ har varit mycket uppskattat och har också renderat ett antal nya medlemmar i BirdLife Sverige.

Fågelfarbronn Staffan Müller.

Barnen och tranorna. Foto: Anette Barr.

”

Vi har haft
en härlig dag
och lärt oss
så mycket!
Hoppas vi
kan ses nästa
år igen!

Naturpedagogiska dagarna

Naturpedagogik för barn och deras familjer vid *Trandansen* den 28–29 mars 2020.

Nu i dessa tider, när vi inte ska umgås så nära varandra och det är bra att vara utomhus, anordnade Birdlife Sverige naturpedagogiska aktiviteter för barn och deras familjer som var på besök vid *Trandansen*. Transpan, fågelkryssning och fågellätesslyssning stod på programmet, tillsammans med en tipspromenad som besöktes av cirka 30 personer per dag i en jämn ström.

Det var soligt och vackert väder om än lite kyligt i vinden och 11 000–13 500 tranor fanns att beskåda tillsammans med många andra fåglar.

Barnen var väldigt intresserade och deltog i flera aktiviteter. Några stannade och var med på allt. Föräldrar och mor- och farföräldrars kommentarer kunde vara sådana som "Oh, vad bra att det finns saker för barnen att göra. Nu kunde vi stanna längre utan att de började fråga om det snart var dags att åka

hem" eller "Tipspromenaden var lite klurig, men vi lärde oss så mycket!".

Tre av de barn som var med under en hel dag hette Alexander, Bonnie och Alfred. De vann alla första pris i tipspromenaden vid olika dragningar. Hos de här barnen fanns redan ett stort naturintresse och stora kunskaper.

Albert var dessutom redan "kryssare". Han fyllde i sin lista som han fått av gammelmormor som berättat att hans gammelmorfar var fågelskådare. Alberts nya kryss vid *Trandansen* var stjärtand och bläsand.

Naturpedagogiska dagar i Falsterbo 31 augusti–3 september 2020.

Som i så många andra fall gällande evenemang år 2020 blev inte heller de naturpedagogiska dagarna som de brukar. Planen var att utöka från tre till fyra dagar och ta emot fler grupper med barn/elever än tidigare år eftersom det finns en efterfrågan på detta från skolor i

kommunerna Malmö, Trelleborg och Vellinge. Det blev en ökning till fyra dagar men på grund av coronaviruset minskade vi till att endast ta emot 150 barn per dag jämfört med 300–320 tidigare år.

Att hitta volontärer var inte heller lätt eftersom de vi vanligtvis får hjälp av är pensionärer som det här året inte vågade ställa upp. Tre volontärer anmälde sig och utifrån detta planerade vi vidare. En del aktiviteter blev självgående vilket innebar att vi gav lärarna både skriftlig och muntlig information kring tanken och syftet för aktiviteten så att de själva kunde leda den. Naturum Falsterbo satte också in extra personal som kunde ta emot grupperna med barn.

En gymnasieskola vi för tredje året i följd också samarbetar med var hos oss under onsdagen då två eller tre av gymnasieeleverna följde en klass hela dagen och hjälpte till. Hur blev det då?

Dagarna i Falsterbo blev väldigt lyckade om vi ska gå efter barnens och lärarnas muntliga och skriftliga kommentarer som "Tusen tack för ert fina engagemang! Vi har haft en härlig dag och lärt oss så mycket! Hoppas att vi kan ses nästa år igen!"

Under de fyra dagarna var 150–160 barn inbokade per dag och vi delade upp de olika grupperna på tio olika aktiviteter såsom kikarskola, småkrypsletande, håvning på stranden, djurspårspälsdetektiver, ringmärkningsföreläsning från Falsterbo Fågelstation, med mera där fåglar var i fokus, såsom fågelläten, fågelbingo och aktiviteter kopplade till BirdLife Sveriges projekt *Afrika tur och retur* om silltruten och skräntärnan.

Solen sken på oss under alla dagarna. Det var som vanligt ett myller av barn, fast i år var grupperna på lite längre avstånd ifrån varandra än tidigare. Vi som anordnade evenemanget upplevde en större tacksamhet ifrån våra gäster, kanske till följd av den tid som vi är inne i med covid-19. En annan sak som påverkade utfallet av årets naturpedagogiska dagar var en sorglig drunkningsolycka i Falsterbo där ett skolbarn förolyckades. Detta

Håv i havet. Foto: Anette Barr.

gjorde att vi fick avbokningar i sista minuten för cirka 50 barn. Det innebar också att vi fick göra om en del av planeringen då några skolor önskade att de skulle ha andra aktiviteter än håvning på stranden som var planerat för dem.

Ett annat moment som gjorde att det var osäkert hur allt skulle falla ut var att skolorna som skulle ta sig till Falsterbo med buss in i det sista bokade av och bokade om igen till följd av osäkerheten kring om de fick åka buss eller ej. Sammanfattningsvis så hade vi besök

av 560 elever och cirka 45 lärare från förskolor, skolor med elever från skolår förskoleklass till skolår fem samt särskolor från skolår fyra till nio. Planeringen fungerade och varje dag avslutades med en utvärdering och förberedelse inför dagen efter av oss som tagit emot alla barn och lärare. När allt var över hade vi en härlig känsla av att vi bidragit till positiva upplevelser för barn och lärare.

Som bekräftelse på att vi bidragit till något positivt för barn och unga, utöver tacksamma kommentarer vid hemfärd och via mejl, var en gymnasieelev som efter håvning i havet blev väldigt intresserad av att ta reda på mer om vad det innebär att arbeta som marinbiolog. Eller de barn som hade lärt sig mer om fågelläten och gick omkring och härjade bofinkens och gulsparvens läten. Flera av oss som höll i aktiviteterna blev också lite överrumplade med tanke på vilka tider vi lever i när barnen ville ge oss en kram innan de skulle vidare till nästa station.

Undrar vad som spanas in i kikarskolan idag? Foto: Anette Barr.

Regionalföreningar

Bohusläns Ornitologiska Förening

Bohusläns Ornitologiska Förening är en relativt ung regionalförening, som bildades så sent som 1998. Föreningen är sedan ett par år integrerad med riksföreningen.

Vi har som mål att främja utforskandet och skyddet av fågelfaunan i landskapet Bohuslän. Ett annat mål är att öka allmänhetens intresse för fåglar och fågelskådning.

Under 2020 har vi haft aktiviteter riktade specifikt till ungdomar och kvinnor för att få upp intresset i dessa grupper. På grund av den rådande pandemin så blev våra inneaktiviteter samt de som innebar långa resor inställda. Totalt höll föreningen 95 olika aktiviteter samt 45 olika cirkelträffar.

Årsmötet i mars hölls utomhus och våra styrelsemöten skiftade från träffar till digitala möten vilket har fungerat väldigt bra. Vi har deltagit i BirdLife Sveriges riksstämman samt Studiefrämjandets årsmöte.

Fågelskydd är en viktig del i föreningens arbete och vi är remissinstans i många ärenden. Under året har vi tydligt märkt av trenden med den stora satsning som sker på vindkraft i landskapet. Vi har även yttrat oss i frågor om skyddsjakt.

Ett holkprojekt har dragits igång under året.

Under 2020 avslutades berg-

Aktiviteter över hela landet

De 25 regionalföreningarna står för en mycket stor del av fågelskyddsaktiviteter och evenemang. Det bjuds på föredrag, exkursioner, projekt, standardrutter, nybörjarkurser, fotokvällar, holkbyggen och mycket mer. Här följer ett axplock från regionalföreningarnas år 2020.

Bohusläns Ornitologiska Förenings nybörjarsbroschyr delades ut under 2020.
Foto: Stefan Malm.

uvsinventeringen i landskapet. En sjöfågelinventering på ett antal intressanta lokaler har genomförts, ett projekt som hållit på några år.

Man förknippar främst landskapet Bohuslän med havsfågelskådning och föreningen har tidigare skapat två vindskydd, ett på Sotenäset och ett på Vallerö, ett tredje är på gång på Tjörn.

Vi har en tidskrift som kommer ut en till två gånger per år. Det första numret handlar om sedda arter i landskapet föregående år medan det andra innehåller

reportage och fördjupande artiklar. En nybörjarsbroschyr med fågelbilder har tagits fram och är väldigt uppskattad. Föreningen lägger ut dessa i till exempel brevlådor som vi har placerat ut på fågellokaler.

Antalet följare på Facebook och Instagram ökar kontinuerligt och hemsidan hålls uppdaterad.

Medlemsantalet är glädjande nog stabilt vilket är jätteviktigt eftersom det är tack vare våra medlemmar som vi kan hålla på med fågelskyddsaktiviteter.

Dalarnas Ornitologiska Förening

Föreningen bildades 1958, det vill säga för över 60 år sedan. Redan från början var inventeringar en stor del av föreningens verksamhet och så har det fortsatt.

DOF bidrar varje år till att standard- och nattrutter inventeras i Dalarna. DOF har 2020 även deltagit i Riksinventeringarna av berggrov och backsvala samt genomfört den

årliga tranräkningen samt flera andra inventeringsinsatser.

DOF driver sedan många år tillbaka ett kungsörnsprojekt som genom en noggrann kartläggning och stödutfodring vintertid arbetar för att stärka kungsörns överlevnad i Dalarna. 2020 var ett bra år för kungsörn i Dalarna. Projektet konstaterar att man 2020 haft det högsta antal besökta revir någonsin och att antalet flygga ungar var det näst högsta sedan starten. Högsta var året innan, det vill säga 2019.

DOF driver sedan några år tillbaka även ett projekt för att få till stånd skydd och vård av lövskogsrika miljöer och därmed öka chanserna för att den vitryggiga hackspetten åter ska bli en naturlig del av länets fågelfauna. 2020 har ett antal vitryggiga hackspettar med färgmärkta ringar släppts ut i Dalarna i samarbete med Naturskyddsföreningen.

Varje månad har Regionala Rapportkommittén Dalarna, RRK Dalarna, publicerat sina preliminära, ännu ej granskade rapporter över aktuella obser-

vationer som rapporterats till Artportalen. RRK har också publicerat den årliga publikationen *Fågelrapport*, som innehåller en sammanställning av alla inkomna rapporter till Artportalen under 2020.

Fågelåret 2020 har under andra halvåret bjudit Dalarna på preliminärt hela fyra nya arter!

- Sibirisk tundrapipare.
- Svartpannad törnskata.
- Ängssparv.
- Mongolfink.

För alla, utom törnskatan, återstår RK:s godkännande innan det är helt klart.

2020 har varit ett svårt år för genomförande av olika aktiviteter som studiecirklar, utflykter, möten och resor och mycket har ställts in eller genomförts digitalt. Dock har DOF genomfört studiecirkeln *Fortsatt skåda fågel* med både inomhus- och utomhusaktivitet och den årliga EKO-skådningen har genomförts som vanligt.

Artrallyt i februari genomfördes innan pandemin slog till på allvar och årsmötet i mars genomfördes med uppfyllande av Folkhälsomyndighetens och

BirdLife Sveriges då gällande restriktioner.

Föreningen informerar medlemmar och allmänhet genom hemsida, Facebooksida och e-postutskick samt medlemstidningen *Fåglar i Dalarna*, som utkommer med fyra nummer per år.

2020 startade DOF även en Facebookgrupp, där alla fågelintresserade kan delta, för att diskutera fåglar, ställa frågor och dela upplevelser. Gruppen hade i december 715 medlemmar.

DOF har 2020:

- medverkat på sektormöte om miljömålet *Levande skogar* som arrangerades av Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen
- svarat på ett stort antal remisser, främst ärenden om kraftledning, vindkraft och naturreservat.

DOF är representerade i Stiftelsen Hovran, Länsstyrelsens viltförvaltningsdelegation samt i skötselråden för Transtrandsfjällen och Fulufjällets Nationalpark samt i Dalarnas naturvårdsråd.

Det mesta av DOFs arbete med aktiviteter, i kommittéer och projekt handlar i slutändan om fågelskydd. Aktiviteter som rapportering, inventering, ringmärkning med flera handlar alla om att samla fakta som föreningen sedan kan använda i fågelskyddsarbetet.

Dalslands Ornitologiska Förening

År 2020 var liksom för alla föreningar speciellt på grund av den pågående pandemin. Trots detta kunde DOF genomföra utlovade aktiviteter, även om det fysiska årsmötet hölls först i oktober i samband med det traditionella höstmötet. Glädjande var att styrelsen då fick en ungdomsskådare som ledamot. Alla närvarande kunde

också ta del av ett mycket angeläget ämne, nämligen "Finns det utrymme för hackspettar i framtidens skogar" presenterat av Leif Lithander, sedan många år engagerad i vittryggiga hackspettens kritiska situation i Sverige.

Mycket glädjande var att antalet fågelrapporter i Artportalen ökade med 52 procent jämfört med 2019. Motsvarande ökning i hela landet var 23 procent. Även antalet personer med fågelrapporter i Artportalen ökade från 382 år 2019 till 412 år 2020. "Draglok" var bland annat två stationära lappugglor i södra Dalsland i början av året och rödhuvad dykand och ringand samtidigt i Tydjesjön i april. Ringand är för övrigt välkommen ny art för Dalsland!

Det går fortsatt bra för havsörnen; under året hade vi åtta lyckade häckningar, med totalt minst fjorton ungar, att jämföra

med sex lyckade häckningar med totalt elva ungar 2019. Även skräntärnan håller ställningarna i Dalsland med ett häckande par som för tredje året i rad fick ut flygga ungar. Gråspetten verkar dock ha försvunnit från Dalsland som häckfågel. Så sent som 2007 uppskattades 10–15 par förekomma i landskapet.

Under året initierades ett samarbete med Hushållnings-sällskapet vid kulturreseptatet Åsnebyn i Melleruds kommun med syfte att nå ut till underrepresenterade grupper som ungdomar och nysvenskar. Kulturreseptatet är beläget vid en fin fågelsjö som gjort att området under 2020 blev ett av landskapets artrikaste. Siktröjning för att underlätta skådning från en bergsklack i kanten av sjön har genomförts av föreningens medlemmar.

Utöver maillistan *Dalslands-skådarn* har DOF nu också en aktiv Facebookgrupp *Fåglar på Dal*. Med dessa grupper når vi snabbt ut till fågelintresserade långt utanför Dalsland. En möjlighet som utnyttjas för att med några dagars varsel inbjuda till fågelutflykter i och utanför Dalsland där vädret är lämpligt.

Det gläder oss också att flera nya medlemmar tillkommit under 2020. Detta tillsammans med det positiva mottagandet av väggalmanackan *Fåglar på Dal 2020*, och nu även *Fåglar på Dal 2021*, har gjort att DOF har riktigt god ekonomi jämfört med tidigare år. Föreningens tillgångar har faktiskt ökat med 51 procent de senaste två åren. DOFs styrelse kommer därför att avsätta ytterligare pengar till DOFs fågelskyddsfond.

Gråspett. Foto: Stefan Oscarsson.

Göteborgs Ornitologiska Förening

Verksamhetsåret för föreningen kom likt andra föreningar att präglas av pandemin och känslan är att det finns mycket uppsamlad energi hos många medlemmar till kommande verksamhetsår. Tidigt bestämdes att årsmötet fick skjutas på framtiden och i slutet av maj hölls ett litet, corona-anpassat årsmöte utomhus. Styrelsen har bestått av tolv ledamöter som hållit månadsvisa möten, nästan uteslutande digitalt via Zoom.

GOF driver Nidingens Fågelstation som har bedrivit en corona-anpassad verksamhet under året som gått. Under säsongen som varade 13 mars till 14 november ringmärktes 9 530 fåglar av 98 arter.

Nidingen har förutom ordinarie verksamhet även varit del av det nationella tajgasångarprojektet och deltagit i Naturmorgon på SR P1 vid två tillfällen.

Årets inledning bjöd på ett digert exkursionsprogram, men

när corona-läget förvärrades fick större delen av verksamheten ställas om. De regelbundna vardagsvandringarna pågick till en början som vanligt, ställdes in under vår och sommar för att sedan återupptas i mindre skala under hösten.

Exkursionsprogrammet begränsades under våren till exkursioner i närområdet som inte krävde samåkning. Under sommar och höst utvidgades programmet och föreningen anordnade anpassade resor till såväl Falsterbo i augusti som Öland i oktober. I Torslandaviken fortsatte föreningens arbete med backsvalor och tre arbetsdagar arrangerades för skötsel av området. Studie- och föredragverksamheten har av förklarliga skäl varit delvis nedsatt och under året har fem studiecirkel och fyra föredrag arrangerats.

Arbetet i de olika kommittéerna har fortgått i oförminskad takt under verksamhetsåret. Fågelskyddskommittén har jobbat med många olika ärenden, huvudsakligen av skoglig karaktär. Inventeringskommittén

har arrangerat inventering av såväl sträckande rovfågel som nattsångare på Hisingen.

Föreningens tidning *Fåglar på Västkusten* har utkommit med fyra nummer under året, därtill utkom RRK med årsrapporten för 2019.

Jämtlands läns Ornitologiska Förening

Föreningen hann hålla ett välbesökt årsmöte i februari med start av ett nytt kungsörnsprojekt innan corona-viruset slog till och begränsade nästan alla inomhusaktiviteter. De flesta utomhusaktiviteter kunde dock genomföras, såsom exkursioner, artrally, en studiecirkel och flera fågelinventeringar. Arter som inventerades i Jämtlands län 2020 var berggurv, jaktfalk, kungsörn och videsparv. Dessutom hittades nya häckningar av pilgrimsfalk. Arten har återetablerat sig i flera historiska

pilgrimsfalkberg under de senaste åren.

Vid Ånnsjöns fågelstation kunde samtliga 15 fjällrutter inventeras i Ånnsjö- och Storlienfjällen, likaså kunde dubbelbeckasin-projektet genomföras med forskare från Lunds universitet. Ringmärkningen vid fågelstationen gick på lågvarv på grund av pandemin och endast 1 014 fåglar ringmärktes genom nätfångst och holkprojekt. Det blev återigen ett svagt år för smågnagarna i fjällen, vilket medförde fåtaliga observationer av rovfåglar, ugglor och fjällabbar. I Stekenjokkområdet genomfördes fågelinventeringar för tredje året i rad. Det här året rådde extrema snöförhållanden. Fortfarande i början av juli var stora delar av kalvfjället täckt till 80 procent med snö och det sågs cirka 30 procent färre fåglar än 2018 och 2019.

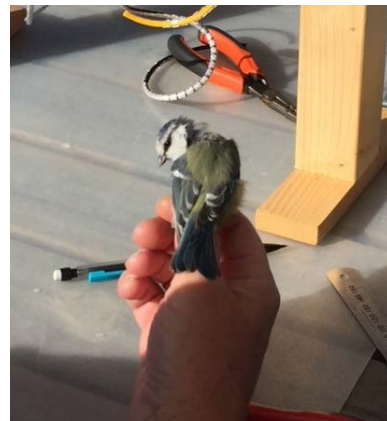
Fjällabb i Stekenjokk. Foto: Thomas Holmberg.

Nya vindskyddet på Åstholmen.
Foto: Birgitta Chorell.

Skylt vid det nya vindskyddet.
Foto: Birgitta Chorell.

En ilskan blåmes vid ringmärkning.
Foto: Birgitta Chorell.

BirdLife Medelpad

Under året 2020 har föreningens medlemsaktiviteter varit väldigt få på grund av coronapandemin och riksföreningens rekommendationer. Enstaka exkursioner och ringmärkning

har gjorts publikt annars har vi rekommenderat individuell skådning för medlemmarna på olika fågellokaler i Medelpad.

Under året har föreningens medlemmar gjort ett antal inventeringar bland annat

standardrutter, sjöfågel, nattfågel, berggås, backsvala samt vinterfågelräkningar. Många medlemmar rapporterade också arter under helgen för vinterfågelräkningen. Kungsörn inventeras på uppdrag av Länsstyrelsen Västernorrland.

Ortolansparv inventeras inom åtgärdsprogram.

Ringmärkning sker i föreningens regi på norra Alnö. Under augusti till och med oktober ringmärktes 625 individer av 24 arter. Den vanligaste fågeln var, liksom tidigare år, lövsångare.

Föreningen har under året startat en arbetsgrupp för vitryggig hackspett. Syftet är att inventera och undersöka biotoper för att försöka att få vitryggig hackspett att åter häcka i Medelpad.

Föreningen har ett treårigt samverkansprojekt med SCA Skog. Projektet innebär att föreningen utför inventeringar inför våtmarksrestaureringar och barrträdsavverkning på lövbrännor. Inom projektets ram har föreningen tillverkat och satt upp ett 20-tal slaguggleholkar och lappuggleplattformar på SCA:s mark. En fågelslinga med skyltar på fåglar håller på att sammanställas i Långörens mångfaldspark på den sydligaste udden i Medelpad.

Med Pilgrimscenter och Skidföreningen Vidar har föreningen samverkan gällande fågelintresse. Ett vindskydd på Åstholmen har färdigställts för sjöfågelskådning under tuffa förhållanden.

Föreningen är en remissinstans i många fågelskyddsfrågor.

Norrbottens Ornitologiska Förening

Haparanda Sandskär fågelstation: Under 2020 märktes endast 1 791 fåglar av 60 arter vilket är betydligt under individgenomsnittet på 3 919 fåglar, och färre än under säsongen 2019 då vi märkte 2 085 fåglar. Den låga siffran kan delvis förklaras av många dagar med både regn och bläst då märkning inte varit möjlig. Men den, av älgar, nedbetade vegetationen har också stor betydelse för fångstsiffrorna. Lövrika buskar och träd är en avgörande faktor för en miljö där fåglarna ska bygga bo och hitta föda. Den vanligaste märkarten blev som det brukar; lövsångare (506 märkta) följd av sävsparv (218), grönsiska (166) och ängs-
piplärka (165) samt grönbena (122 märkta). Totalt har nu 146 793 fåglar av 149 arter märkts sedan starten 1981.

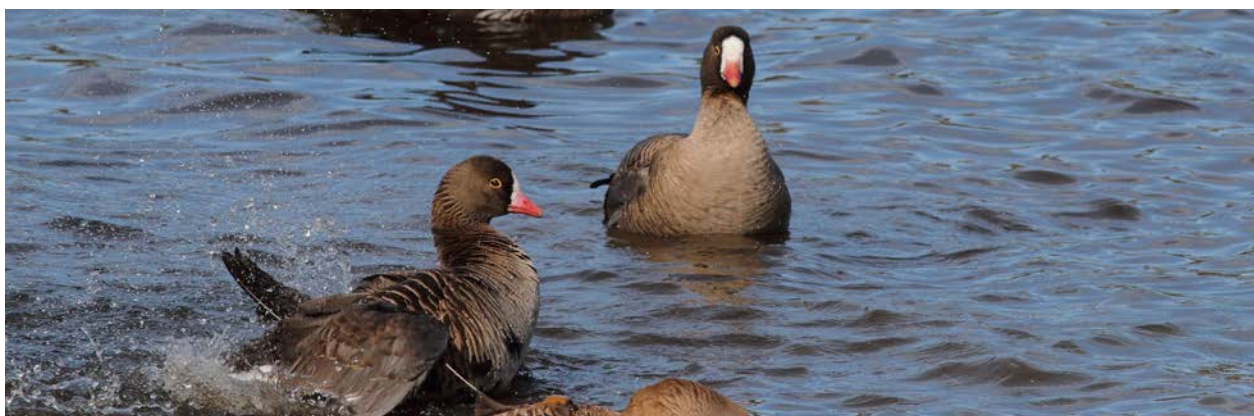
Övriga projekt inom Norrbottens Ornitologiska Förening under året: I vår medlems-

tidning *Fåglar i Norrbotten* nummer 4:2020 finns redovisningar från samtliga våra projekt som bedrivits under verksamhetsåret 2020. Vi hänvisar till dessa redovisningar, samt till hemsidan www.nof.nu.

Vi har många projekt i vårt stora län vad avser miljöövervakning. I kust- och inland handlar det om till exempel vitryggig hackspett, havsörn, ortolansparv, backsvala, berguv och pilgrimsfalk. När det gäller vitrygg kan nämnas att vi har igång cirka 50 matningar, vissa enbart för vitrygg, andra kombinerade. Under 2020 hade vi kunskap om sex säkra vitryggslokaler. Inventering av nämnda arter, och även andra, ger en indikation på förändringar i miljön. Punktrutts- och linjeinventering genomförs på flera ställen i länet. I fjällen följer vi långsiktigt utvecklingen av populationen av jakt- och pilgrimsfalk, örnarna, fjällvråk, fjällgås och pärluggla. Vi har även startat ytterligare en utsättning av fjällgås i Gällivarefjällen. Under vissa gynnsamma år även fjälluggla.

I Norrbottens län sker stora investeringar i infrastruktur. Nya gruvor anläggs, elförsörjningen säkras, farlederna fördjupas och en kraftig utbyggnad av vindkraft sker (här handlar det om hundratals nya möllor). Stort

Foto: Projekt Fjällgås.

uttag av virke sker från skogarna. Sammantaget innebär detta för föreningen en hel del arbete med samråd, yttranden, överklagandet och liknande åtgärder.

Naturligtvis sker därutöver föreningsarbete i form av aktiviteter med fågelskådning, kurser, tidskriftsproduktion, inventeringar, fågelrace och matningar samt spontana aktiviteter från enskilda medlemmar.

Skånes Ornitologiska Förening

Digitalisering. SkOFs vårprogram innehöll sex föredragskvällar till och med årsmötet i mars, med sammanlagt 354 besökare. Men coronapandemin kom under hösten att i hög grad påverka verksamheten inom SkOF. Vår föreläsningssal i Ekologihuset vid Lunds universitet drabbades då av besöksregleringar. På grund av stränga restriktioner om antalet besökare i universitetets lokaler tvingades SkOF att för höstens sju föredrag planera för att sända samtliga föredrag i realtid via länk. På föreningens hemsida och på vår Facebooksida fanns det inför varje måndagsföredrag en länk till Zoom. Via länken kunde intresserade koppla upp sig, se föredraget och höra föredragshållaren. Föredragen kunde enbart följas live och de spelades inte in. Varje föredragshållare kontaktades i förväg och gav sitt medgivande. Arrangemangen genomfördes vid fem tillfällen med så många som 60 deltagare vid ett tillfälle och totalt 225 deltagare. Två av de planerade föredragen fick dock ställas in av olika skäl.

Höstlöv och stare. Foto: Lotta Berg.

Koltrast. Foto: Kent-Ove Hvass.

Fysiskt närvarade bara åtta personer i snitt vid de fem föredragen, vilket gav ett totalt deltagande under året på 579 personer. Även SkOFs styrelsemöten och våra kommittésammanträden har under hösten genomförts digitalt via Zoomlänk.

Falsterbo Fågelstation invigdes 1955 med inriktning på främst fågelskådning och ringmärkning. Efter hand har verksamheten standardiserats och huvudmålen är miljöövervakning, tillgång för forskare att bedriva verksamhet samt information till allmänheten.

Sträckräkningen vid Sveriges sydvästligaste udde, Nabben, bedrivs standardiserat sedan 1973 och ringmärkningen vid Falsterbo fyr och Södra Flommen sedan 1980. Fram till och med 2020 har drygt 91 miljoner fåglar räknats och 1 240 329 fåglar har ringmärkts.

Övriga viktiga verksamheter är fågelinventeringarna av strandängarna i Vellinge kommun (för 33:e året), veckovisa räkningar av rastande fåglar längs Falsterbonäsets kuster (för 29:e året), skydd och övervakning av Sveriges största koloni av skärfläckor och numera kanske

också av kentska tärnor vid Landgrens holme i Skanör (33:e året), årliga råkinventeringar i Vellinge kommun (30:e året), vädertjänst åt SMHI (33:e året) samt öppethållande av fågelstationsbyggnaden med logi åt fågelskådare.

Forskningen under 2020 riktades främst mot en undersökning av migrerande starar samt ett internationellt koltrastprojekt. Projektet med fladder-musövervakningen fick hålla paus på grund av coronafaran. För allmänheten finns en ständigt uppdaterad utställning i Falsterbo fyr samt digitala anslagstavlor utanför fyren. Guidningar om ringmärkning för skolklasser och andra grupper sker inom fyrområdet, men på hösten står också en guide utanför fyrområdet och berättar om sträcket för intresserade skådare. Medeltalet besökare under ett år uppgår till drygt 7 000 personer, men under 2020 var deltagarantalen betydligt mycket lägre än tidigare år på grund av coronapandemin. För första året kunde fyren hållas öppen under sommaren, utanför den standardiserade verksamheten, och många tog chansen att bestiga tornet.

En ny bok om flyttfåglarna över Falsterbo är på gång och beräknas bli tryckt under 2021 på svenska och engelska.

Under hösten 2020 hölls en mycket lyckad ringmärkningskurs för åtta ungdomar från olika delar av Sverige med benäget bistånd från BirdLife Sverige. Kommande år blir det en fortsättningskurs.

Internationella kontakter är knutna med Cape May BO, USA, Spurn BO, Storbritannien, och Long Point BO, Kanada. Falsterbo Fågelstation var också initiativtagare till den första globala konferensen för fågelstationer (IBOC, 2014) och finns i ledningen inför planerandet av den fjärde konferensen, som är tänkt att hållas i Mexico 2021.

På hemsidan *falsterbofagelstation.se* finns dagliga uppdateringar om verksamheten, en lista över samtliga (330 st) publikationer i serien *Meddelande från Falsterbo Fågelstation* samt en dagbok för händelser och siffror under året

med mera. Hemsidan besöktes under 2020 av drygt 8 000 unika besökare.

Falsterbo Fågelstations verksamhet planeras av en kommitté på 15 personer som är forskare och personal vid stationen. Ekonomiskt bistånd kom 2020 från Länsstyrelsen Skåne, Vellinge kommun, Region Skåne, Studieförbundet Crafoordska stiftelsen, Stiftelsen Lunds Djurskyddsfond, Olle Högsteds stiftelse, Marie-Claire Cronstedts stiftelse, Johan och Jakob Söderbergs stiftelse samt gåvor från ett stort antal enskilda personer.

Projekt *Berguv Skåne* bidrog under 2020 med en stor insats till riksinventeringen av berguv. För första gången någonsin gjorde vi en stor och systematisk inventering av berguvsförekomsten i Skåne. Några få inventerare kontrollerade 101 lokaler som hade identifierats som potentiellt lämpliga för berguvar. För 37 av dessa lokaler använde vi även lyssningsboxar som vi inköpt

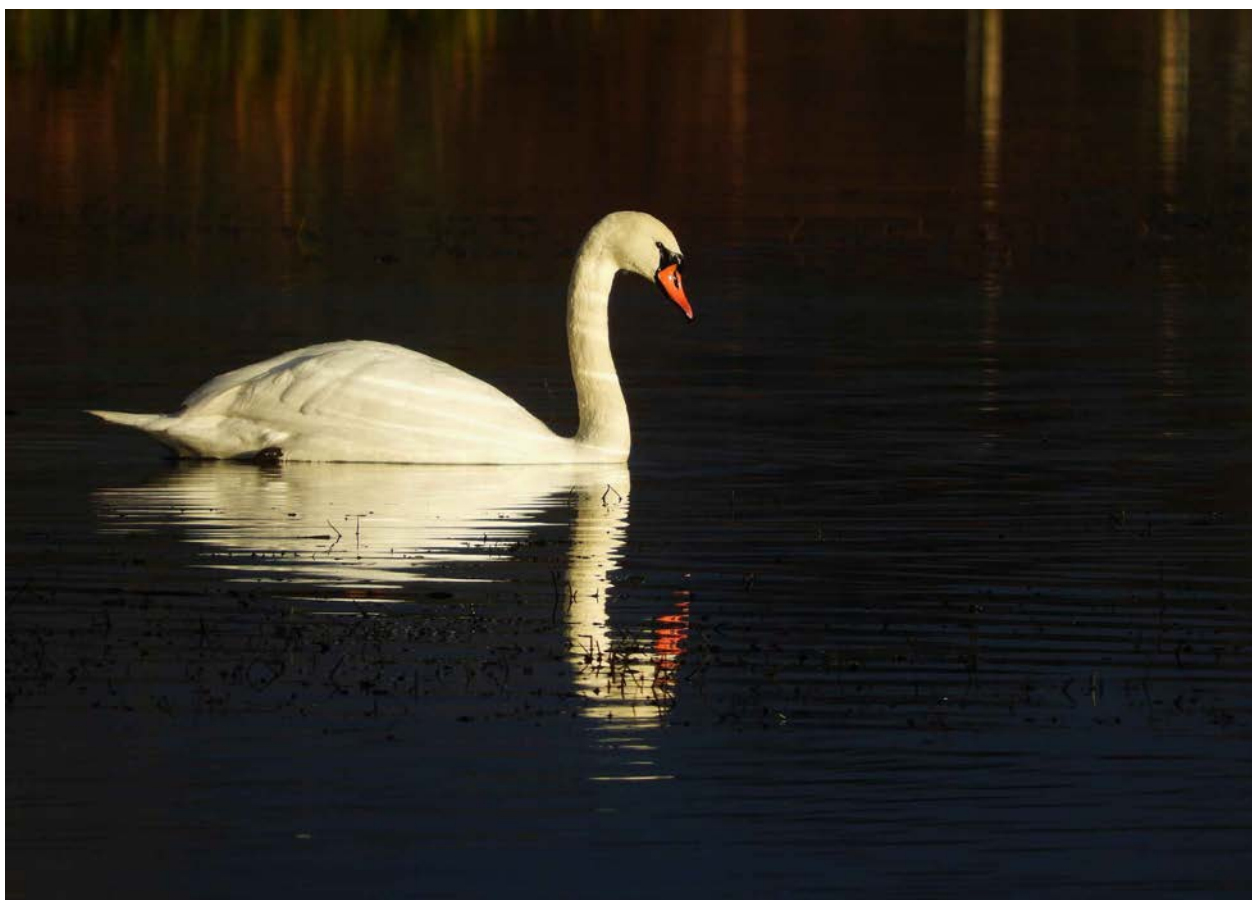
med hjälp av medel från Stiftelsen Lunds Djurskyddsfond. Lyssningsboxarna spelade in cirka 4 330 timmar av nattljud som också blev analyserat. För inventeringen körde våra frivilliga medarbetare mer än 10 000 kilometer och uppskattningsvis mer än 500 timmar (således cirka fyra månader av ett heltidsjobb) av obetalt arbete har lagts ner i inventeringen.

Resultatet av detta hästjobb är att vi kunde konstatera 24 revir och nästan alla revir ligger i aktiva bergtäkter. I 18 av dessa revir konstaterade vi ett par, i sex revir konstaterade vi bara en fågel. Bara i elva av de 24 reviren konstaterade vi säkra häckningar och nio av paren fick minst 16 ungar, varav elva blev ringmärkta.

Under inventeringen identifierade vi också flera akuta hot mot våra skånska berguvar. För det första; oavsiktlig störning av häckningar i bergtäkter. För det andra; eldöd på elstolpar. Tyvärr finns det många mycket farliga elstolpar i Skåne, oftast i

Berguv. Foto: Partik Olofsson.

närheten av kända boplatser. Vi har framgångsrikt inlett en bra dialog och samarbete med flera täktägare. Vi lyckades öka deras intresse och hänsyn till berg-
uvar och tillsammans har vi skaffat säkra bohullor i täkter där det saknades sådana.

Detta torde öka antalet lyckade häckningar i framtiden och vi är optimistiska till att effekten kan ses redan under 2021. Dessutom började vi ett samarbete med flera elbolag så att farliga elstolpar som finns i närheten av boplatser blir säkrade mot kortslutning. Detta samarbete har redan lett till ett löfte om att många farliga elstolpar i närheten av boplatser ska bli säkrade under 2021 och 2022. Vi är övertygade om att detta kan leda till positiva effekter på den långsiktiga populations-trenden. Liksom inventeringen

gjordes allt skyddsarbete helt ideellt och för det gick det åt ytterligare 75 timmar under 2020.

Västerbottens Ornitologiska Förening

Medlemmar

Medlemsantalet enligt uppgift från BirdLife Sverige uppgick 2020 totalt till 435 medlemmar (ordinarie 407, ungdom 2, ständig 1, familjemedlemskap 25). Detta medlemsantal avspeglar dels direkta medlemmar i VOF (i realiteten de som tecknat sig för tidningen FiV), och dels så kallade integrerade medlemmar, det vill säga med-

lemmar i BirdLife Sverige skrivna i Västerbottens län (241 st). För verksamhetsåret 2019 var det totala antalet medlemmar 371. För 2020 är antalet direkta medlemmar i VOF 190 (varav 14 familjemedlemskap) och för 2019 var det 177 – en liten men dock viss ökning. Noteras kan att många, inte minst i Umeåområdets ytterst aktiva fågelskådare, tyvärr inte är direkta medlemmar i VOF. En uppgift för den nya styrelsen är att om möjligt göra något åt detta sakernas tillstånd: förslagsvis bättre informera om VOFs arbete med fågelskyddet i länet. Ett rimligt krav som styrelsen diskuterat är att åtminstone de som aktivt deltar i VOFs olika projekt, och därmed ingår i föreningens försäkringar, även bör vara direkta medlemmar i VOF. Om det sista har kassören

informerat de olika projekt-ansvariga.

Fåglar i Västerbotten

Medlemstidningen FiV har utkommit med två nummer, samt ett rapportnummer. Dag Österlund har gått in som redigerare då Petra Sjödén av sagt sig uppdraget efter en tids väl utfört arbete. Stort tack till redaktionen för att papperstidningen lever vidare.

Styrelsens arbete

Styrelsen har under verksamhetsperioden haft endast fem protokollförda sammanträden, det senaste 19 januari 2021, samt ett per capsulambeslut den 22 januari rörande inrättandet av *Projekt Vitryggig hackspett*, mer om detta nedan.

Efter årsmötet 2020 hölls ett första och även konstituerande sammanträde den 11 mars. Sedan slog covid-19 till och det mesta av arbetet under våren sköttes via mail och telefon; dock senare på året två fysiska sammanträden, båda på Stora Tuvan, och de två sista sammanträdena digitalt.

Styrelsen har under verksamhetsperioden inlämnat 13 skriftliga yttranden som främst gällt bergtäkter i länet, kraftledningsdragningar (mark och luft) i samband med såväl allmän strömförsörjning som i samband med vindkraftsutbyggnad, men även synpunkter på Umeå kommuns detaljplaner för Norra Ön. I ett samrådsmöte med bland annat Umeå Energi motsatte sig föreningen bestämt en ny stor luftburen kraftledning Stöcksjö–Obbola–Villanäs över Degernäsområdet; vi förordade en markkabel via en helt annan sträckning, vilket Umeå Energi hörsammade. Föreningens uppgifter om åtminstone ett 50-tal svanar som mist livet i redan befintliga luftledningar i

området gjorde intryck på representanten från Umeå Energi som senare meddelade att man beslutat sätta upp fågelavvisare på de aktuella ledningarna– något för oss alla att kontrollera att så verkligen sker. Styrelsen har även ställt sig bakom ett ytterst noggrant skrivet yttrande som utarbetats av Thomas Brodin och Ulf Skyllberg rörande den planerade vindkraftsparken Ivarsboda–Gryssjön, en park som föreningen genom främst havsörnsgruppen länge motsatt sig. Förhoppningsvis har något av detta gett ett visst resultat, då även Länsstyrelsens miljöprövningsdelegation avslagit en ansökan om uppförandet av ytterligare verk vid Lantvallen i nära anslutning till Ivarsboda–Gryssjön; ett beslut som dock överklagats av det aktuella bolaget, vars utfall i skrivande stund inte är klart.

Vad gäller andra planerade vindparker och tillhörande kraftledningsdragningar är det ett område som främst kungsörnsgruppen varit inkopplade på och yttrat sig om. Även andra delar inom föreningens verksamhet har varit involverade i liknande exploateringsärenden, vilket framgår av projektens verksamhetsrapporter.

Flera medlemmar i föreningen har, under ledning av Christer Olsson, under året lagt ner ett betydande arbete med den vitryggiga hackspetten. Styrelsen beslöt så sent som i januari i år att detta och det fortsatta arbetet med vitryggen skall inrättas som ett av VOFs projekt: *Projekt Vitryggig hackspett*.

Annan verksamhet

Föreningen har under höst och vår genomfört städningen av Stora Tuvan och erhållit ersättning från Länsstyrelsen,

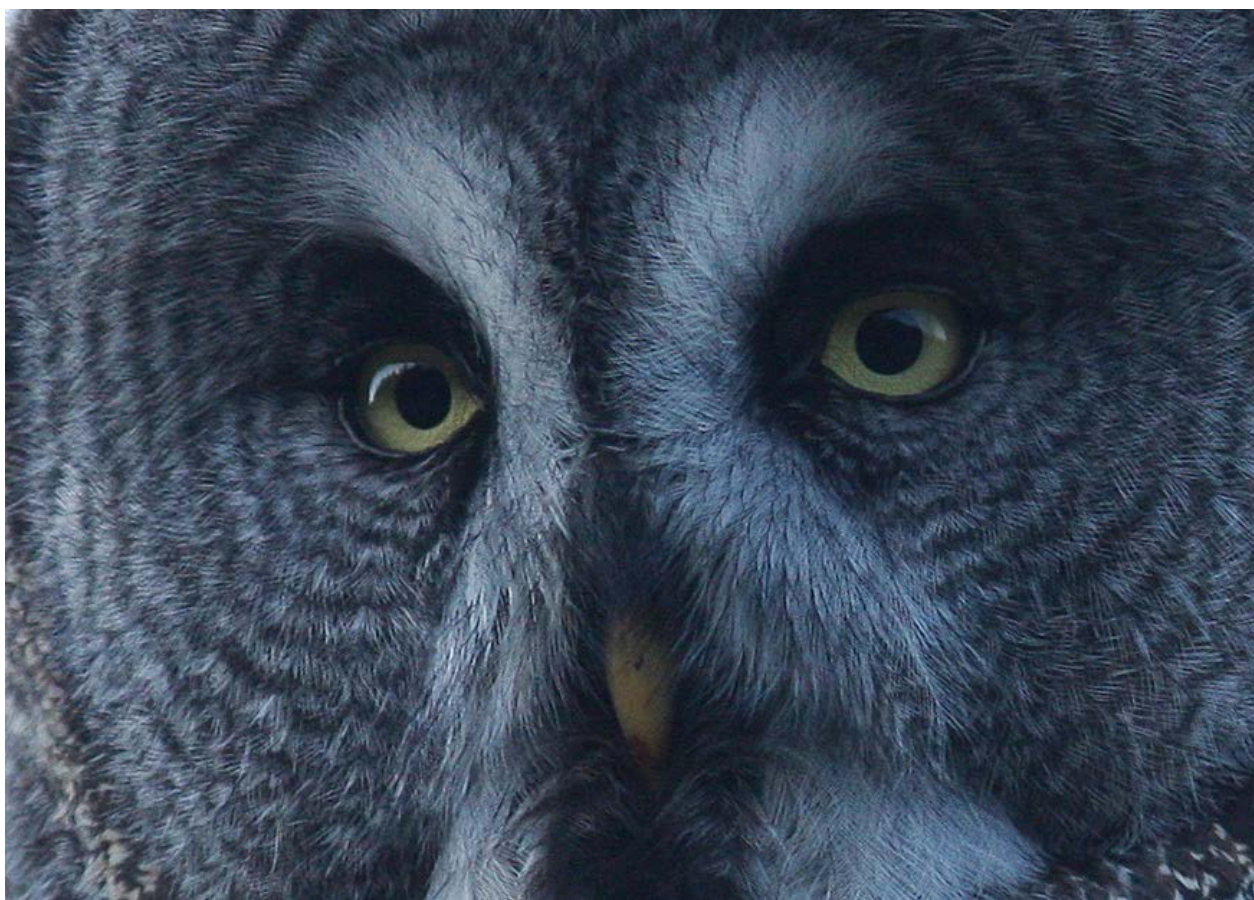
som även ställt frågan om föreningen mot skälig ersättning kan tänka sig ytterligare städningsuppdrag, typ Villanäs, Degernäs, Bergön och Storavan etc. Föreningen har bett Länsstyrelsen komma med förslag på vad de vill få utfört samt vilken ersättning som i så fall skulle utgå. Det är styrelsens bedömning att ett sådant uppdrag kunde ordnas på ett för medlemmarna engagerande och trevligt sätt.

Vitryggig hackspett. Foto: arkivbild.

Havsörn. Foto: John Larsen.

Västmanlands Ornitologiska Förening

Hälleskogsbrännan 2020:

Efter det att inventerings-säsongen 2019 avslutades i projektet *Longitudinella studier av ny- och återetableringar av fågelarter i brandområdet i Västmanland*, beslutades att projektet av olika skäl skulle förlängas med ytterligare ett år.

Projektet fortsatte således för sjätte året i rad och med samma upplägg som de tidigare åren. Linjetaxering efter tolv vägsträckor har genomförts under mars, april, maj och juni. Nattfågellyssning skedde under första halvan av juni. *Holk-projektet* med 200 uppsatta holkar för rödstjärt har fortsatt,

liksom inventeringen av sjöberoende fåglar med inriktning främst på fiskgjuse samt stor- och smålom.

Projektet har som tidigare år ekonomiskt stötts av Alvins fond. Arbetet med att sammanfatta de genomförda inventeringarna i olika delrapporter har inletts under hösten 2020.

Sammantaget har 27 personer deltagit i projektet under året.

Uggleveckan

Under de år som VOF arrangerat uggleveckan i landskapet har vi endast under två år 2003 och 2011 fått uppleva toppår för ugglorna. Åren 2006 och 2014 var också bra men får klassas till kategori *sista uppgångsåret* i populationerna. Desto oftare har vi upplevt ugglorna kämpa

i ett bottenår eller första uppgångsåret. Så blev det också 2020 men med en intressant förändring. Lappugglorna hade stannat upp i landskapet från hösten 2019 och över våren 2020 och vi fick rekordmånga rapporter av hörda lappugglor under uggleveckan och senare också ett rekordår i antalet häckande par.

Det rapporterades 278 ugglor av åtta arter under veckan 2020. Det blev sjätte året i rad där vi kunde notera att majoriteten av ugglorna åter hade ett sämre år i vårt landskap. Antalet hörda ugglor under uggleveckan de senaste åren befinner sig inom samma antalsram. Till exempel 276 ugglor 2017, 355 ugglor 2018 och 254 ugglor 2019. Variationen mellan åren beror mer på aktiviteten bland uggle-

lyssnare än någon positiv eller negativ trend hos ugglorna.

Ringmärkning

Under 2020 har vi startat upp ringmärkningsverksamhet i föreningens regi i Västerås.

Vi startade i maj med Constant Effort Sites (CES) vid Önstensborg som fortsatte augusti ut. 23 arter och 430 individer märktes och de vanligaste arterna var grönsiska och blåmes som tillsammans stod för en tredjedel av alla märkta fåglar.

Efter CES ringmärkte vi vid Skopan under hösten. Där var vi inte lika bundna vid de regler som CES innebär, utan vi kunde ringmärka flera dagar i rad och hur länge vi ville de dagar vi märkte. 19 arter och 244 individer märktes vid tio tillfällen.

18 personer har deltagit i verksamheten och under höstens märkning välkomnade vi också besökare vilket uppskattades och ett 50-tal intresserade besökte oss under dessa tio tillfällen.

Aktiviteter

Vår exkursionsverksamhet vänder sig främst till medlemmar men det finns inget medlemskrav för att delta vid enskilda exkursioner eller utflykter. Gillar man det vi gör tror vi att man blir medlem. Om vi erbjuder en öppen verksamhet får fler chans att se vad vi gör och ta del av vår gemensamma kunskap och på så sätt ökar vi intresset för fåglar och naturen i Västmanland.

Vår ambition är att erbjuda två större utflykter, heldag eller med övernattnings, per år. En på våren och en på hösten. Av förklarliga skäl ställdes dessa resor in 2020 och vår programgrupp

fick i år var mycket flexibel och ändra i planerna flera gånger, men året började precis som vanligt.

Nätverk

Föreningen har sedan flera år tillbaka två aktiva nätverk:

Rapphönan Västmanland som engagerar kvinnliga fågelskådare i alla åldrar. De träffas kontinuerligt och utbyter erfarenheter, flera av dem deltar också i inventeringar på hälleskogsbrännan och vid ringmärkningen.

Och *Daglediga* som engagerar personer som är lediga på vardagarna i alla åldrar, men merparten av dem är +65. De träffas kontinuerligt på vardagar och reser tillsammans.

Under 2020 har mycket av denna verksamhet präglats av ställ om, håll ut och håll avstånd. Flexibilitet och snabba förändringar.

Unga Fågelskådare är ett helt nytt nätverk som är tänkt att engagera ungdomar utan bil, från 13–18 år. Med hjälp av

villiga vuxna är tanken att dessa ska få skjuts och hjälp att komma ut till fågellokalerna. Nätverket hann knappt börja träffas innan pandemin slog till och efter det har fokus legat på att försöka träffas vid evenemang som *Vårfåglar Inpå Knuten*, Ungdomskådarnas *Big Sit* med mera.

Ringmärkning av koltrast.
Foto: Johan Karlsson.

Unga skådare, Big Sit 2020. Foto: Johan Karlsson.

Nationellt fågelskydd

BirdLife Sverige har under 2020, tack vare att föreningen blivit lycklig förmånstagare till Postkodlotteriet, kunnat anställa ytterligare en tjänsteman som jobbar heltid med fågelskydd. Det känns fantastiskt – inte minst för den tidigare fågelskyddsansvarige, som nu får en kollega!

Därutöver gör ett flertal styrelseledamöter och andra ideella (medlemmar) stora insatser för att förstärka vårt fågelskyddsarbete.

BirdLife Sverige deltar varje år i fördelningen av medel från Alvins fond. Fonden delade 2020 ut 1,6 miljoner kronor till 44 projekt med inriktning på framförallt fåglar och naturvård. BirdLife Sverige har erhållit medel ur fonden för följande projekt: *Hotade fåglar i Östersjön*, *Jaktfalk i Jämtland och Härjedalen*, *Projekt Lom* samt till ett möte med alla naturvårdsrepresentanter i landets viltförvaltningsdelegationer. Flera regionala föreningar har fått medel till fågelskyddsprojekt. Exempel på sådana är inventeringsprojekt för arter som fjälluggla, pilgrimsfalk, jaktfalk och vitryggig hackspett. Under 2020 har utdelning från fonden också tilldelats projekt för sydlig kärrsnäppa i Foteviken, storkprojektet i Skåne, räkning av tajga- och tundrasädgäss, tjäderspelsplatser i Norrtälje kommun samt den landsomfattande inventeringen av berggås. Andra projekt som

Rödhuvas dykand, Söne Mad. Foto: Per-Olof Strandroth.

tilldelats medel är Fältbiologernas inventeringsresa och fjällrutter i Jämtland. I Närke har stöd getts till ett projekt som studerar nya vallodlingsmetoder som ska gynna häckande sånglärkor.

BirdLife Sverige representeras i styrelsen för Svensk Våtmarksfond tillsammans med Svenska Jägareförbundet, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) och näringslivet. Årets ekonomiska stöd har gått till restaurering av våtmarker vid Nostorp Norrgård i Tranås kommun, Banningeslätten Eriksberg i Katrineholms kommun samt Kråken i Finspångs kommun. Sammanlagt delade fonden ut 80 000 kronor till de tre våtmarksprojekten.

BirdLife Sverige har engagerat sig i ett våtmarksprojekt i Småland som tidigare fått stöd av Våtmarksfonden.

Den sänkta sjön Roten i Hylte kommun är cirka 65 hektar i storlek och kan idag, under normalvattenstånd, närmast benämnas som en starrbevuxen mosse på grund av ett tidigare sjösänkingsföretag. Syftet med restaureringen är att återskapa ett våtmarksområde

för fåglar och flora. Projektet låg i tröda åren 2017–2019, då länsstyrelsen saknade medel och ej prioriterade denna restaurering. Nu har flera möten hållits med markägare och Hylte kommun, och en inledande inventering har genomförts. En LONA-ansökan har också skickats in för att restaureringen ska kunna påbörjas 2021.

Sedan 2018 har Birdlife Sverige med hjälp av regionala föreningarna i Jämtland och Västerbotten genomfört en fågelinventering inom 76 kvadratkilometer av fjällområdet kring Stekenjokkvägen i norra Jämtland och södra

Lappland. Området är känt för att vara fågelrikt och är dessutom lättillgängligt för besökare genom vägen som löper genom området (tillträdesförbud råder dock under perioden 10 juni – 10 juli). Någon heltäckande fågelinventering har inte gjorts tidigare och det är angeläget att få en mer detaljerad bild av fågellivet som ett underlag för riktade fågelskyddsåtgärder när det nuvarande provisoriska skyddsområdet löper ut. Under 2020 inventerades 24 av de sammanlagt 76 rutorna en

andra gång från mitten av juni till en vecka in i juli. Det skedde med visst besvär på grund av mycket snö i området. Resultaten från inventeringarna har rapporterats till länsstyrelserna och bildar beslutsunderlag för det framtida fågelskyddet i området. De nu genomförda inventeringarna kommer att sammanfattas i en särskild rapport.

Inventering av jaktfalk sker numera i hela svenska fjällkedjan, om än inte riktigt heltäckande. Läget för jaktfalken ser tyvärr allt mer bekymmersamt ut och under det gångna hittades bara 16 lyckade häckningar. Antalet reproduktiva individer skattas till 180 (160–200). Efter att ha minskat med cirka 20 procent på 18 år klassas arten som Starkt hotad på 2020 års svenska rödlista. Det finns skäl att befara att den pågående klimatförändringen påverkar jaktfalkarna negativt, kanske i första hand genom "extremväder" och minskande födo-underlag. Hypotesen stöds av att länsstyrelsens ripinventeringar visar att tätheten av fjällripor har minskat. Andra faktorer som kan påverka

jaktfalken är störningar vid boplatser, förföljelse och illegal jakt, kollisioner med renstängsel samt blyförgiftning. Det sistnämnda beror på att jaktfalkar riskerar att få i sig blyammunition från skadskjutna ripor som småviltjägarna inte får med sig hem från fjället. I Jämtlands- och Härjedalsfjällen kontrollerades totalt 56 kända jaktfalksrevir under häcknings-säsongen 2020. Ett flertal revir har stått tomma långa perioder, vilket skulle kunna tyda på hög dödlighet bland vuxna jaktfalkar. I 13 besatta revir lyckades minst sju par med häckningen och totalt noterades 21 ungar. I vissa områden har det gått bra, medan det i andra områden har gått dåligt en längre period.

I Västerbotten besöktes 50 av 52 tidigare registrerade jaktfalkslokaler, men bara fem var besatta och endast en lyckad häckning hittades med två ungar. Man frågar sig om jaktfalkarna har flyttat till okända platser eller om arten håller på att försvinna från Västerbotten. Däremot går det bättre för pilgrimsfalken som nu finns på 51 kända lokaler i Västerbotten. Spridningen har skett både mot kusten och mot norska gränsen. I Norrbotten har det också gått dåligt för jaktfalkarna 2020. Antalet lyckade häckningar har minskat med en tredjedel sedan inventeringarna började 1996. Efter 2015 har Norrbotten inte haft någon häckning av jaktfalk

Svarthalsad dopping, Söne Mad. Foto: Per-Olof Strandroth.

Adult jaktfalk i Jämtlandsfjällen. Foto: Lars Falkdalen Lindahl.

i lågfjällsområden, istället har dessa lokaler tagits över av pilgrimsfalkar sedan jaktfalkarna lämnat. Totalt hittades åtta lyckade häckningar med 25 ungar på 50 kontrollerade häckningslokaler. I Padjelanta och Rapadalen, som tidigare hyst de mest produktiva reviren, blev det inga häckningar alls.

Under 2019 och 2020 genomförde BirdLife Sverige en landsomfattande inventering av berguv. En utsedd projektgrupp hade hjälp av en referensgrupp (tio personer) samt regionala kontaktpersoner i varje landskap/län. Inventeringen har fått stor och positiv uppmärksamhet i media. I februari 2020 arrangerades ett symposium och en workshop om berguv i Uppsala för regionalföreningarna. Där deltog 27 personer som delade erfarenheter och kunskaper om berguv och inventeringsmetodik. Inventeringsinsatsen blev större 2020 jämfört med 2019 och även rapporteringen på Artportalen ökade. Totalt har 1 178 lokaler inventerats under de båda åren, varav 21 procent (250) med hjälp av ljudboxar. Resultatet blev att 458 berguvsrevir noterades 2019–2020, vilket bara är 16 revir färre än

2008–2009, men en minskning med 154 revir (25 procent) från inventeringen 1998–1999 då det noterades 612 revir. Berguven har alltså efter toppnoteringen 1999 minskat och hamnat på en lägre nivå. Minskningen fortsätter stadigt i Norrland medan Götaland uppvisar en svag ökning den senaste tioårsperioden. Resultatet indikerar att det sker en minskning eller omfördelning av berguvar från skogsmiljöer i inlandet till kustnära områden och uppodlade mer tätortsnära områden. Vidare är det intressant att konstatera att 23 procent av inrapporterade bolokaler finns i bergtäkter.

Under 2020 gjordes en betydande ansats att kartlägga hur många backsvalekolonier det finns i Sverige och var de är belägna, göra en grov uppskattning av hur stora kolonierna är samt samla information om i vilken biotop de finns. Inventeringen har lanserats via vår webbsida och de flesta regionalföreningar har utsett kontaktpersoner som haft löpande kontakt med Bengt Legnell som ansvarat för sammanställningen. Täckningen bedöms ha varit god i södra och mellersta Sverige, men mer sporadisk i de

tre nordligaste och glesbefolkade länen. Av 384 rapporterade kolonier 2020 var 80 procent belägna i av människan skapade miljöer såsom grustäkter, "bondgropar", upplagda sand-/grushögar, ruiner och hamnkajer. Endast 68 kolonier rapporterades från naturliga biotoper såsom älvnipor eller strandbrinkar. Uppkommen bostadsbrist för backsvalar när täktverksamheter läggs ner i allt större omfattning anses vara starkt bidragande till att arten under 2020 "uppgraderades" till Sårbar på den svenska rödlistan. Vid jämförelse med den föregående rikstäckande inventeringen (2003) förefaller det rimligt att anta att antalet backsvalekolonier mer än halverats under 2000-talet. Här finns all anledning för regionala föreningar med flera att skapa goda kontakter med täktoperatörer som med enkla metoder kan skapa boplatser för backsvalarna. Inventeringen fortgår under 2021.

Trots försök att med biotopförbättringar hejda utvecklingen för ortolansparven så minskar arten fortsatt kraftigt i åkermark (cirka 10 procent per år). I Kvismaren (Närke) har ingen rekrytering av återvän-

Till vänstare: Arborist Christel Mellberg hjälper till med märkning av storkungar på ett svårtillgängligt träd. Foto: Petter Albinsson. Till höger: Det nybyggda Nyckelbergstornet vid Söne Mad i Lidköping Foto: Per-Olof Strandroth.

dande ungfåglar konstaterats på många år. Totalt finns mindre än 50 revir kvar i mellersta Sveriges jordbrukslandskap och ortolansparven är nu Akut hotad på den svenska rödlistan.

När vi uppenbarligen nått en punkt där ortolansparven inte längre kan överleva i jordbrukslandskapet finns ändå hopp om att den ska kunna fortleva i skogslandskapet istället. För närvarande verkar hyggen i Norrland vara den biotop där ortolanen kan hålla sig kvar. Detta lär emellertid inte ändra vår inställning att det utbredda trakthyggesbruket är förödande för skogsekosystemen och biologisk mångfald. Ortolansparvar har inte särskilt stora revir och troligen räcker relativt enkla åtgärder på mindre hyggen (som lär fortsätta att skapas även i framtiden) för att de ska trivas. Våren 2021 planeras en utbildning för intresserade ornitologer som vill hjälpa till att inventera förekomst av ortolansparv. Glädjande nog verkar skogsföretag vara beredda att hjälpa till!

Ängshöken har på senare tid minskat såväl på Öland som i resten av Sverige och stora delar av Europa. Den svenska populationen var tidigare främst knuten till relativt ostörda alvarmarker och agmyrar på Öland. Under 2000-talet har emellertid andelen par som häckar i åkermark (främst lusernvallar) ökat markant, samtidigt som det totala antalet öländska par har minskat från cirka 45 (1996) till i snitt 30 (2004–2012). Sannolikt ser vi nu åter en ökning, då åtminstone 37 par registrerades den 31 maj förra året. Inom länsstyrelsens åtgärdsprogram för hotade arter stängslas ytor runt funna bon i åkermark tills dess att ungarna är flygkunniga. Därmed har häckningsutfallet förbättrats avsevärt och under

Ängshök, hane. Foto: Berra Breife.

2020 lyckades 18 bon leverera 47 flygga ungar. Fler än hälften, nämligen 25, räddades tack vare genomförda insatser. I arbetet med att lokalisera parbildningar samt uppsättning av skyddsstatet och elstängsel bidrar lokala och tillresta ornitologer i stor utsträckning.

Två ängshökshanar, en som häckade i agmyr på norra Öland och en som häckade i vall på södra delen av ön, försågs med sändare finansierade av BirdLife Sverige. Detta för att samla kunskap om hur de rör sig och födosöker under häckning, flyttning och övervintring. De båda hanarna har sedan kunnat följas under sommaren och hösten. Kontakten bröts när de nått Marocko respektive Tunisien, men förhoppningsvis kan hela vintervistelsen registreras när/om de återvänder till Europa i vår.

Projekt Strandängsvadare försöker bidra till att förbättra häckningsmöjligheterna för vadare på strandängar i södra Sverige. Detta görs genom samarbete med länsstyrelser, markägare, jägare och Sport-

fiskarna. En viktig åtgärd är att plugga igen diken på strandängarna så att vatten stannar kvar längre under vadarnas häckningsperiod. Beståndet av rödspov på Öland håller ställningarna med minst 80 noterade par. Restaureringen av Petgårde träsk verkar ha lyckats riktigt bra och vi kan konstatera att Sportfiskarna gör goda insatser för öländska våtmarker.

Projekt Hotade fåglar i Östersjön studerar främst skräntärna och silltrut (underarten fuscus), men även andra marina arter som födosöker till havs långt ifrån sina häckplatser, såsom alkor. Samarbetet med forskare vid Lunds universitet (Susanne Åkesson, Centre for Animal Movement Research, Can-Move) och Yrkeshögskola Novia i Finland (Patrik Byholm) har fortsatt. Under 2020 har studier av skräntärna utökats och omfattar nu kolonier i Norduppland, Bråviken, Oskarshamn samt genom ett LONA-projekt även Luleå skärgård. Studierna av silltrut har utvidgats till att omfatta kolonier i Norduppland, Gästrikland, Hälsingland samt kolonier i Stockholm. I huvud-

staden försöker vi jämföra beteenden och överlevnad mellan stadshäckande silltrutar och de som häckar i ytterskärgrården. Studierna som påbörjades med GPS-loggar på tordmule och sillgrissla har fortsatt vid Gunnarsstenarna och nu även Stridsbådan i Stockholms skärgård. I maj-juli försågs sju skrântärnor, 29 silltrutar, nio tordmular och 13 sillgrisslor med GPS-loggar. Från dessa har vi fått mycket intressant information om rörelsemönster från ungfåglarnas flyttning, men även angående mortalitet.

Inom Projekt Skrântärna har inventering av samtliga svenska kolonier av skrântärna skett och det kan konstateras att 2020 var ett bra år för skrântärnorna.

Arbetet med att minska predationen resulterade bland annat i att ingen predation från havsörn skedde i den viktiga kolonin i norra Uppland. Antalet ökade från 120 par 2019 till 190 par 2020 och hela 250 ungar blev flygga, vilket är bland de bästa häckningsresultaten någonsin för kolonin. En särskild rapport har producerats om Fågelsundets skrântärnor. Projektet fortsätter att stötta myndigheternas ÅGP-arbete kring skrântärna och står för en stor del av uppföljningen kring denna art. Även flera andra kolonier hade större häckningsframgång 2020 än tidigare, till exempel den i Norrbotten med cirka 60 flygga ungar mot normalt cirka 30 de senaste åren. BirdLife Sveriges projekt *Afrika tur och retur*, finansierat av Postkodstiftelsen, avslutades vid årsskiftet 2020/2021.

Skogsfrågorna har under 2020 fått stor medial uppmärksamhet och BirdLife Sverige har bland annat uttryckt föreningens åsikter i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet samt

Storkungar som precis ska ringmärkas på Flyinge kungsgård. Foto: Petter Albinsson.

genom flera artiklar i Altinget.

Vi ser oroande signaler från den svenska skogen, till exempel att det under de senaste tio åren är fler arter som minskat än som ökat. Vi behöver skydda mer skog, men på sätt och vis ännu viktigare är att påverka skogsbruket så att det verkligen kan leva upp till epitetet "hållbart". På vår webbsida har vi presenterat hyggesfria metoder och ökad skiktning i skogen som lämpliga åtgärder.

BirdLife Sverige är fortsatt representerade i Skogsstyrelsens samtliga fyra regionala sektorsråd, liksom det nationella sektorsrådet för skogsfrågor. Föreningen är också representerad i målbildsarbetet för god miljöhänsyn i skogen, vilket är ett samverkansprojekt mellan myndigheter, skogsnäring och ideella organisationer. Vi har under året föreslagit att ett flertal nya målbilder antas i projektet. Vi har också sökt medverkan i det beslutande organet inom målbildsarbetet tillsammans med Naturskyddsföreningen, vilket stött på motstånd från skogsnäringen. Frågan kommer sannolikt få ett avgörande under 2021.

BirdLife Sverige deltar i det samverkansprojekt om mer variationsrikt skogsbruk som är en del i regeringens satsning på grön infrastruktur. Vi har även medverkat i ett antal seminarier med anknytning till skog, bland annat de som anordnats inom det nationella skogsvårdsprogrammet. Även inom de regionala skogsprogrammen finns aktiva deltagare inom föreningen och dess regionalföreningar. BirdLife Sverige bidrog med synpunkter till *Skogsutredningen*, som i november lämnade sitt betänkande till regeringen. Utredningen landade i flera bra slutsatser, till exempel när det gäller skydd av fjällnära skog samt högre krav på kunskap i samband med avverkningsanmälningar, men samtidigt finns betydande brister som vi kommer att bemöta i kommande remissvar. Föreningen lämnade även remissvar kring varaktighet och naturvårdskvalitet av frivilliga avsättningar.

I ett uppmärksammat domstolsärende överklagade BirdLife Sverige ett beslut att tillåta avverkning av skog som bedöms vara värdefull för bevarande av lavskrika – en art som finns i

miljöer med rik biologisk mångfald. Sådana skogar blir allt mer sällsynta och utgör "tillflyktsort" för organismer med hög hotstatus. Självklart vill vi skydda lavskrikan, men viktigare än så är att bevara dess miljö, som är livsviktig för många djur och växter. Vi överklagade också ärendet på grund av att domen degraderade ideellt insamlade observationer till "oanvändbara" i juridisk mening. Det skulle alltså innebära att alla våra regionalföreningars inventeringar och andra fågelstudier inte kan ligga till grund för myndighetsbeslut i exploateringsärenden, vilket medför att det i många fall helt saknas underlag.

Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) delade BirdLife Sveriges mening att den svenska artskyddsförordningen har stöd i EU:s fågeldirektiv och att lavskrikan omfattas av ett sådant skydd som gör att man i särskilda fall måste avstå planerad avverkning. MÖD tillmätte också de inventeringar som utförts av ideella ornitologer ett vederbörligt bevisvärde, vilket är ett tydligt kvitto på att våra medlemmar bidrar med betydelsefulla naturvårdsdata.

BirdLife Sverige har alltså starkt bidragit till juridisk vägledning från högsta instans och att debatten om hur vi ska skydda biologisk mångfald kommit högre upp på agendan. Vi har som samhälle ett gemensamt ansvar att efterlämna väl fungerande ekosystem till kommande generationer. I det sammanhanget är BirdLife Sverige en viktig röst och motvikt till de som enbart fokuserar på maximal ekonomisk vinning utan hänsyn till naturen.

Föreningen är sedan lång tid engagerad i FSC (Forest Stewardship Council), en global miljöcertifiering av skog.

I oktober 2020 trädde den nya FSC-standard i kraft. BirdLife Sveriges styrelse skickade under året in en motion till FSC:s riksstämman, med flera yrkanden som berör nyckelbiotoperna i standarden. Motionen bordlades och kommer tas upp på stämman 2021.

Naturvårdsverket lämnade förra året sitt förslag om nya jakttider. BirdLife Sverige deltog aktivt i den beredningsgrupp som användes som "bollplank" och lämnade bland annat utförliga synpunkter på delförslagen om att införa skyddsjakt på enskilda initiativ för sångsvan, trana och storskarv. Framgångar för fågelskyddet var till exempel att Naturvårdsverket föreslår att allmän jakt avskaffas för sädgås, ejder och alfågel. Samtliga dessa minskar och klassas som hotade, varför de således inte bör utsättas för jakt. Sämre förslag kom när det gäller ripjakt, där Naturvårdsverket inte tagit hänsyn till dalripans minskning och fortfarande tillåter att utländska (inklusive norska) jägare "vallfärdar" till Sverige för att skjuta ripor i slutet av augusti, innan ripjakten öppnar upp i Norge den 10 september. Återstår att se vad regeringen be-

slutar efter remissrundan under våren 2021.

Utöver ovanstående har BirdLife Sverige svarat på ett antal remisser, lämnat yttranden och överklagat beslut gällande bland annat vindkraftsanläggningar (38), kraftledningar (4), havsplanering (2), fiskereglering (2), jordbruk (1), artskydd och miljöövervakning (2), svenska rödlistan (1), skyddsjakt (8), myggbekämpning (2), djurskydd och utsättningar (2), terrängkörning (1), vägbyggnation (4), stentåkt (1) och detaljplan (1). Brev har riktats till regering och EU-parlamentariker angående EU-strategier och blyammunition.

Arbetet med att uppdatera uppgifter om fågelförekomster i våra 84 svenska IBA-områden (IBA = Important Bird and Biodiversity Areas) fortgår, och kommer framgent att vara en av huvuduppgifterna för vår nya fågelskyddstjänsteman. IBA-systemet är BirdLife-organisationens globala nätverk av viktiga fågelområden som utgör världens största system av "skyddad" natur. Även om IBA egentligen saknar juridisk bindning används de nämligen

Skräntärnor. Foto: Ulrik Lötberg.

i många länder som en slags "skugglista" till statliga reservat. Efter att EU-kommissionen riktat kritik mot Sverige för att ha pekat ut relativt få IBA som Natura 2000-områden har vi bistått Naturvårdsverket med uppdaterade populationsdata och nya kartor över IBA. Vi har god anledning att tro att regeringen kommer att infoga fler IBA i Natura 2000-systemet under 2021.

För att följa och sprida information om utvecklingen hos den i landet häckande fågelfaunan började BirdLife

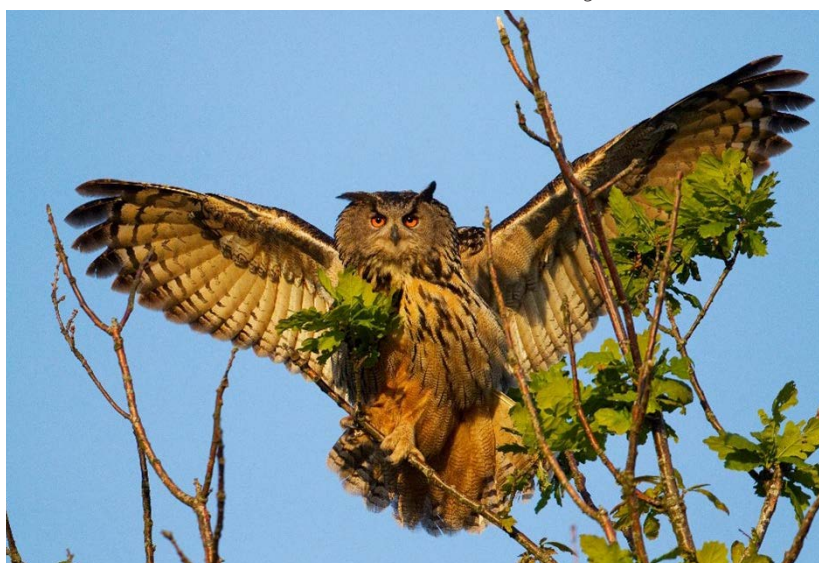
Sverige för två år sedan producera en årlig statusrapport. Detta görs i nära samarbete med Svensk Fågeltaxering vid Lunds universitet. Förutom trender och antalsuppskattningar för de drygt 250 häckande fågelarterna i landet är tanken att dessa årliga rapporter ska ta ett lite djupare grepp på hur olika omvärldsförhållanden påverkar fåglarna. I den första rapporten stod klimatförändringarna i fokus, den andra ägnades åt skog och skogsbruk och den tredje, det vill säga *Sveriges fåglar 2020*, åt hav och kust. Rapporten publicerades digitalt vid

årsskiftet 2020/21 och riktade bland annat ljuset på ejderns kraftiga tillbakagång längs Sveriges kuster.

Under året har BirdLife Sverige även haft förmånen att stötta flera lokala projekt, såsom myrfågelinventering i Östergötland, fågelinventering på Vikbolandet, inventering och studier av häckningsframgång hos pungmes samt bygget av Nyckelbergstornet vid Söne Mad i Lidköping. Vi imponeras av drivkraften och det djupa engagemanget hos lokalföreningar och enskilda personer!

Sjöfågelinventeringen

Under våren 2020 genomfördes Sjöfågelinventeringen för sjunde året i rad. Inventeringen genomförs i BirdLife Sveriges och Svensk Fågeltaxerings regi med syfte att komplettera information från standardrutterna genom att fokusera räkningar i våtmarker, sjöar, tjärnar och andra våta miljöer. Totalt räknades 64 006 fågelindivider av 105 arter på 374 rutter runtom i landet. 162 personer deltog, vilket är åtta färre än 2019.

Berguv. Foto: Patrik Olofsson.

Berguvsinventering

Den landsomfattande inventeringen av berguv slutfördes under 2020. I februari arrangerades ett symposium och en workshop om berguv i Uppsala för regionalföreningarna. Där deltog 27 personer som delade erfarenheter och kunskaper om berguv och inventeringsmetodik. Inventeringsinsatsen blev större 2020 än 2019. Rapporteringen på Artportalen ökade och fler berguvsrevir inrapporterades totalt.

Ny metodik prövades också genom att ljudboxar användes i flera regionalföreningar. Totalt har 1 178 lokaler inventerats under de båda åren varav 21 procent (250) med hjälp av ljudboxar. Resultatet blev att 458 berguvsrevir noterades 2019–2020 vilket är 16 revir färre än 2008–2009 och en minskning med 154 revir (25 procent) från inventeringen 1998–1999 då det noterades 612 revir. Berguven har alltså efter toppnoteringen

1999 minskat och hamnat på en lägre nivå. Minskningen fortsätter stadigt i Norrland medan Götaland uppvisar en svag ökning den senaste tioårsperioden.

Resultatet indikerar att det sker en minskning eller omfördelning av berguvar från skogsmiljöer i inlandet till kustnära områden och uppodlade mer tätortsnära områden. Vidare är det intressant att konstatera att 23 procent av inrapporterade bolokaler är i bergtäkter.

Ett av BirdLife
Sveriges största
projekt hittills...

Afrika tur och retur

Efter nästan två års tid avslutades vid årsskiftet projekt *Afrika tur och retur*. Projektet är ett av BirdLife Sveriges största hittills med avseende på beviljat belopp för ett enskilt projekt. *Afrika tur och retur* finansierades av Svenska Postkodstiftelsen.

Överlag har projektet varit lyckat, men stora avvikelser från projektplanen har fått göras i kölvattnet av coronapandemin. Alla publika evenemang ställdes in, till exempel *Silltrutens dag* och en publik lansering av nya barnböcker – *Stella Skräntärna* och *Sigge Silltrut*. Barnböckerna började distribueras gratis till intresserade bibliotek, skolbibliotek, naturum och förskolor i november. I dagsläget har eller ska böcker skickas till cirka 100 intresserade enheter och beställningarna fortsätter att droppa in. Projektet representerades dock under *Naturpedagogiska dagarna* i Falsterbo genom

Den GPS-försedda skräntärnan Astrid. Foto: Ulrik Lötberg.

att projektledare Mia Ericsson hade en station där skolklasser med barn i åldern 6–12 år fick lära sig om skräntärnor, silltrutar och fågelflytt. Barnen fick bland annat använda sig av den digitala utställningen som tagits fram inom projektet där man får följa fyra fåglars migration (www.fagelresan.se).

Våra publika evenemang ersattes av ett helt nytt delprojekt – *Natur till folket*. Delprojektet blev ett lyckat samverkansprojekt mellan BirdLife Sverige, naturum Ottenby, naturum Trollskogen och Länsstyrelsen Kalmar. Idén var att ta naturen till människorna i en tid av isolering och distansering. 25 korta naturfilmer spelades in, och genom publicering på sociala medier och Youtube har filmerna fått en räckvidd på nästan 420 000 personer.

Inom projektet har en rapport sammanställts som sammanfattar skräntärnornas och silltrutarnas höstmigration, övervintringsområden, samt åtgärdsförslag för att stärka skyddet för arterna. Denna rapport är översatt till engelska och ska skickas till våra utländska partner utmed fåglarnas flyttvägar.

En vetenskaplig artikel har författats om skräntärnornas migrationsmönster, med hjälp av professor Susanne Åkesson och hennes student Cristina Rueda på Lunds universitet. Denna är skickad till en vetenskaplig tidskrift för granskning och förhoppningsvis publicering.

Sammanfattningsvis har det varit ett lyckat projekt som främjat alla BirdLife Sveriges verksamhetsområden: Fågelforskning, fågelskydd och fågelintresse!

Böckerna om Sigge och Stella blev en av produkterna av projektet Afrika tur och retur. Foto: Liv Stjärnlöf.

Ottenby fågelstation 2020

Verksamhetens grundpelare – ringmärkning, uppdragsforskning, inventeringar och det utåtriktade arbetet mot besökande turister och fågelskådare – dominerade arbetsuppgifterna under året.

Totalt ringmärktes 33 177 fåglar varav 30 308 fångades inom ramen för den standardiserade verksamheten. Det är nära 67 procent över medelvärdet och utgör den högsta årssumma som någonsin registrerats vid Ottenby. Detta förklaras i hög grad av den exceptionella fångsten av vadare (främst kärrsnäppor) som gav hela 293

procent över medelvärdet. Men också vårfångsten (15 procent över medel) och höstfångsten (drygt 51 procent över medel) bidrog till det fågelrika året. Revirkarteringar skedde i provrutan i Mellersta lunden för 49:e året i rad och bland övriga inventeringar kan nämnas standardrutten i Grönhögen samt de regelbundna räkningarna av rastande vadare i Sandviksområdet.

Fågelstationen ansvarade även detta år för uppföljningsarbeten inom ett projekt där grönläckig padda återintroducerats i Ottenbyområdet. Uppdraget

koordineras från Länsstyrelsen i Kalmar län.

Två vetenskapliga publikationer gick i tryck under året, dels en studie gällande större strandpiparens flyttningsekologi och dels ett större bokverk *Ageing & Sexing of Migratory East Asian Passerines*. Den senare stammar från det samarbetsprojekt som Ringmärkningscentralerna i Stockholm och Beijing bedrev 2010–2013 där Ottenby fågelstation deltog som samarbetspartner. Bland de pågående studierna kan nämnas arbeten med tornseglare och nattskärnor likväl som det nationella

Fågelstationschef Magnus Hellström visar upp en härfågel från fångsten. Foto: Pierre-Lou Chapot.

Fångstnät vid Ottenby fågelstation. Foto: Pierre-Lou Chapot.

fågelstationsprojektet rörande tajgasångarens förändrade uppträdande i landet. 25 fågelstationer och fångstplatser fångade totalt 126 tajgasångare under hösten. Skånska individer togs till Lunds universitet för orienteringsstudier och av de som fångades här vid Ottenby fick tio individer en så kallad Motus-sändare på ryggen för att på så vis berätta i vilken riktning de lämnar Öland. Projektet koordineras från Ottenby.

Under året invigdes också vårt nya forskningsrum, godkänt av Statens jordbruksverk, i samband med en orienteringsstudie som berörde flera olika arter. Ottenby är en av få

anläggningar utanför universiteten med tillgång till sådan infrastruktur. Fågelstationen fick också en invändig ansiktslyftning i och med att köket och två av kontoren helrenoverades.

Trots den rikliga fågeltillgången går ändå 2020 tyvärr till handlingarna som ett alltför lugnt år. Corona-pandemin slog i vissa avseenden hårt mot verksamheten i det att fyren Långe Jan fick hållas stängd under våren, guidningar avbokades som aldrig förr och antalet utomstående besök på fågelstationen hölls på miniminivå. Antalet guidade besökare uppgick till totalt 1 302 vilket är den lägsta summan på många år.

”

Under året
invigdes
också vårt
nya forsk-
ningsrum,
godkänt av
Statens
jordbruksverk

...

Ornis Svecica

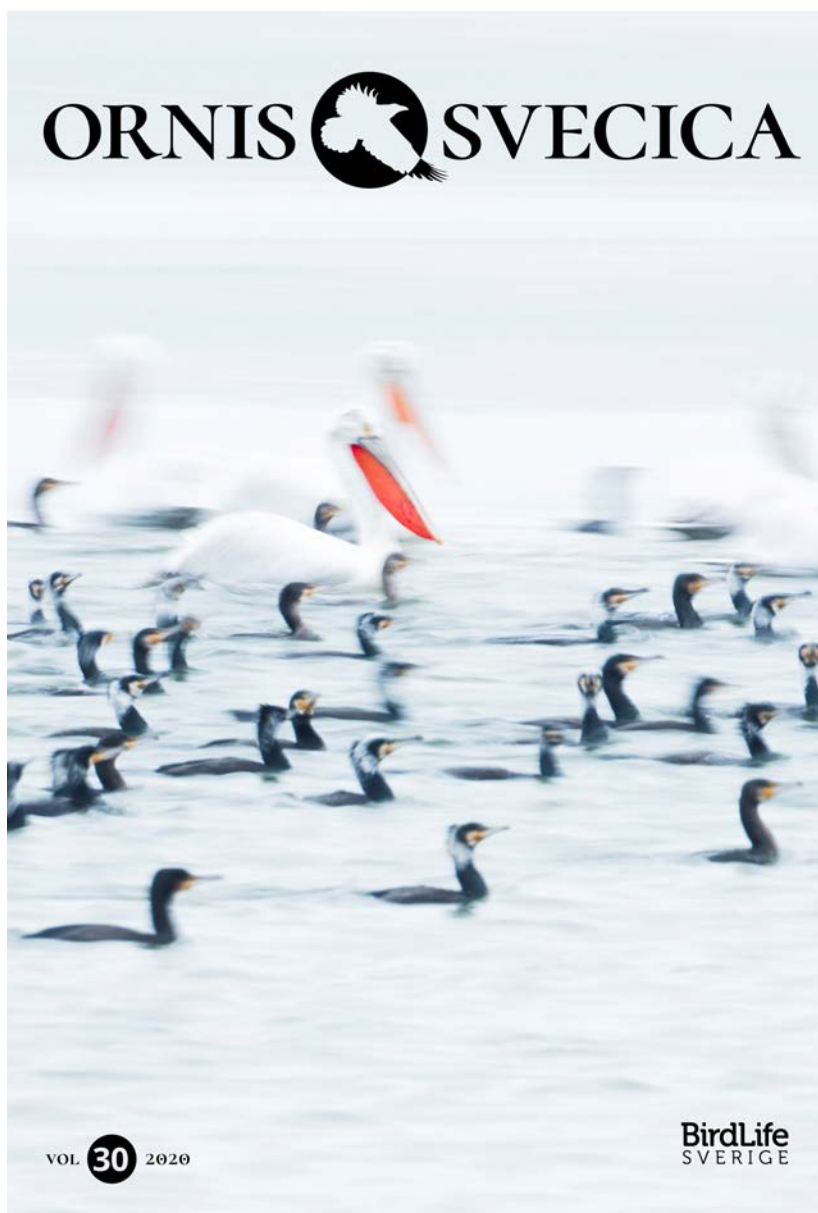
Den trettionde årgången av BirdLife Sveriges forskningstidskrift var den första som fullt ut publicerades löpande digitalt, efter omställningen 2019.

Webbplatsen os.birdlife.se används av författare för att skicka in bidrag liksom av läsare för att förkovra sig i uppsatser och korta rapporter. Ornis Svecicas texter är fritt tillgängliga ("Open Access") för vem som helst utan någon kostnad för att vare sig läsa eller publicera bidrag. Uppsatserna märks också med så kallad Digital Object Identifier (DOI) som gör dem lättare att hitta och indexera.

I årgång 30 publicerades fyra uppsatser, tre korta rapporter och en redaktionell text, om totalt 78 sidor. Detta är ett lägre sidantal än vanligt, och kan till stor del tillskrivas de inskränkningar som covid-19-pandemin haft på såväl författare som redaktion och fackgranskare. Under året slutfördes den digitala publiceringen av samtliga 80 tryckta häften av Ornis Svecica, medan arbetet med att digitalt tillgängliggöra de 536 enskilda texterna som tryckts 1991–2018 fortskred.

Tidskriftens webbplats besöktes av läsare från 71 länder, med 3 015 visningar av startsidan. Många läsare hittar dock direkt till enskilda uppsatser och totalt visades Ornis Svecica-uppsatser inte mindre än 10 310 gånger!

Av årets texter toppar en uppsats av Björn Ferry och kollegor om ökande antal övervintrande skogsfåglar i Lappland, med inte mindre än 1 584 visningar. Från föregående årgång toppar en uppsats av Reino Andersson om dräktvariation

Ornis Svecica. Omslagsfoto: Daniel Trim.

hos svarthakad buskskvätta (824 visningar under 2020, kumulativt 1 351 visningar) och från uppsatser som ursprungligen publicerats i tryckt utgåva toppar en rapport av Sören Svensson och Germund Kadin om en talgoxe utan gult i fjäderdräkten (615 visningar under 2020, kumulativt 649 visningar).

Ornis Svecica har också marknadsfört de nya bidragen på sociala medier som Twitter och

Facebook, där tusentals personer nåtts av inläggen. Under året tillträdde den mångårige redaktören Jonas Waldenström (Linnéuniversitetet) huvudredaktörsposten och redaktionen förstärktes med fyra nya redaktörer: Cecilia Nilsson (Köpenhamns universitet), Andreas Nord (Lunds universitet), Sissel Sjöberg (Köpenhamns universitet) och Jonas Hentati-Sundberg (Sveriges lantbruksuniversitet).

Nationella rapportkommittén

Kommittén har under 2020 bestått av följande personer: Peter Nilsson, Andreas Livbom, Fredrik Friberg, Johan Nilsson, Johan Jensen Magnus Elfving och Per Flodin.

För 17:e året svarade Nationella rapportkommittén (Nrk) för den årliga fågelrapporten, publicerad i *Fågelåret 2019*.

För 2019 redovisas i rapporten läget i Sverige för cirka 250 arter/raser (Rk-arterna inräknade). Kommittén samarbetar med landets regionala rapport-

kommittéer (rrk) för att sammanställa rapporten. I *Fågelåret 2019* följs trender i fågellivet liksom arter med stort naturvårdsintresse.

I kommitténs ansvar ligger även ett allt större antal rariteter som Rk överlåtit till respektive rrk att behandla. Sedan flera år publicerar Nrk och Rk en gemensam rapport. All data som ingår i rapporten är kvalitetssäkrad, tillgänglig och sökbar på Artportalen. Arbetet som sammankallande inom kommittén sköttes under året av Fredrik Friberg.

Björktrast. Foto: Lotta Berg.

Raritets-kommittén

Raritetskommittén har under 2020 bestått av Magnus Corell, Aron Edman, Anders Eriksson, Alexander Hellquist, Juho Könönen, Hans Larsson, Björn Malmhagen (sammankallande) och Raul Vicente.

Kommittén har under året genomfört två digitala möteshelger (april och november) och totalt behandlat cirka 250 rapporter. Vid vårmötet fattade kommittén beslut om att ändra kategorisering för mandarinand och stripgås, vilka flyttades från E till C baserat på att båda arterna har relativt stora frihäckande populationer i Nordeuropa.

Under året har arbetet fortsatt med att utveckla den referens- och projektgrupp som formellt bildades i slutet av 2019. I denna ingår Magnus Hellström samt Mats Waern, vilka även påbörjat det första projektet gällande att se över och fastställa kriterier för publicering av amurbusk-skvätta och vitgumpad busk-skvätta. Kommittén har haft ett digitalt möte med referens- och projektgruppen kring detta arbete.

Som ett led i att utveckla kommunikationen av kommitténs arbete har en offentlig Facebookgrupp startats (*Svenska Raritetskommittén*) där löpande nyheter, upprop et cetera publi-

ceras. Denna Facebookgrupp hade vid årsskiftet drygt 730 följare. Övriga saker som kommittén ägnat sig åt under året är att försöka styra upp rutiner för hur intressant material som skickas till kommittén kan skickas vidare för DNA-analys.

Raritetskatalogen på hemsidan har uppdaterats i enlighet med ny systematik från taxonomikommittén. Raritetskommittén har också blivit mer aktiv i kommunikationen med Artportalen gällande hur vi kan lösa en del tekniska utmaningar som kan underlätta både rapportörers och kommitténs arbete framöver.

Taxonomi-kommittén

Taxonomikommittén (Tk) har under året bestått av Erling Jirle (sammankallande), Gustav Asplund, Markus Lagerqvist, Tommy Tyrberg och Johan Fromholtz.

Under året har det arbetats med de olika listorna; Namnlistan över alla världens fågelarter på svenska uppdaterades, liksom Västpalearktislistan och listorna över fågelfamiljer och ordningar. På Tk:s webb birdlife.se/tk finns en loggfil över alla förändringar i samtliga listor.

Tk lägger in svenska namn på alla världens fågelarter i iGoTerras databas och till IOC:s

multilingual list. Svenska Wikipedia uppdateras också löpande beträffande fågelnamn. Eftersom IOC numera är den ledande världslistan korresponderar Tk med IOC-redaktionen angående nya artiklar och förändringar. Bland annat har en lång lista med förslag på ändringar av underarter inom VP skickats in, baserat på den stora revidering som gjorts av Lars Svensson och Hadoram Shirihai i tättingvolymerna av *Handbook of Western Palearctic Birds*. Enligt IOC kommer den att implementeras i deras version 11.2.

Rapport 11 från Tk publicerades i *Vår Fågelvärld* 5/2020 med en förkortad version, medan den fullständiga mera detaljerade rapporten, inkluderande även

referenser, publicerades på Tk:s webb. I Rapport 11 publicerades efter två års remissande den nya officiella listan över svenska underartsnamn, som dessutom hann implementeras i *Fågelåret 2019*.

Kommunikation sker med Rk för samordning av Tk:s *Sverigelista* och Rk:s *Sverigelista* så de överensstämmer taxonomiskt och systematiskt.

Vetenskaplig litteratur bevakas kontinuerligt och pdf:er samlas i en intern databas, som även är tillgänglig för Rk via Dropbox. På grund av pandemin under 2020 har inget fysiskt höstmöte hållits utan planeras till våren 2021. Arbetet sköts istället via levande dokument i Google Drive och epost.

Ungdomsskådarna

Ungdomsskådarna riktar sig till fågelintresserade i åldrarna 12–25 år. Läger och aktiviteter läggs på en medelnivå kunskapsmässigt, men självklart är det bara kul om rena nybörjare vill delta också! Kommittén består av Emil Lundahl (sammankallande), Ebba Adolfsson, Hanna Berg, Max Olsson och Harald Ris, samt Simon Carrington, som var årets nytillskott.

Aktiviteter

Året började med det sedvanliga *Januarirallyt*. 20 personer deltog och totalt sågs 171 arter – rekord i båda kategorierna. Deltagarna fyller kontinuerligt i sina arter i ett delat Google-dokument.

Den 2–4 januari genomfördes ett läger på Västkusten med boende i VOF-huset på Getterön. Tolv personer deltog inklusive lägerledare. Det blev ett lyckat men blåsigtt läger. Bland de 97 arterna som sågs finns representanter från havsfåglar, udda övervintrare samt några långstannande rariteter. På kvällarna hade vi korta föredrag om ungdomsverksamheten samt quiz av olika slag.

Resten av året präglades tyvärr av pandemin, så vi är glada att vi hann med lägret ovan.

Ett planerat läger vid Ännsjön ihop med finska BirdLife fick ställas in / skjutas fram och det samma gällde en rovfågeltur ihop med DOFung (danska ungdomsverksamheten) till det skånska sjölandskapet i mars. Istället satsade vi på fler aktivi-

teter som kunde genomföras enskilt eller i par: *Big Sit* maj (13 deltagare), *Big Sit* oktober i samband med *EuroBirdwatch20* (15 deltagare) och *December-rallyt* (nio deltagare). De två förstnämnda utgjordes av klassiskt *Big Sit*-koncept men med diverse utmärkelser (dagens Långsittare, dagens Peppare, dagens Fikakorg). *December-rallyt* följde istället ett poängsystem, där man utöver sedda arter även fick poäng för olika artkomplex, om man lyckades höra minst tre sjungande fåglar och så vidare. Här bistod Naturbokhandeln med pris till vinnarna i den motordrivna respektive ekoklassen: varsin sprillans ny *Fågelguiden*! Tack för det!

När smittspridningen var lägre genomförde vi i augusti en ringmärkarkurs i Falsterbo ihop

Ringmärkarkurs i Falsterbo, här fotas enkelbeckasin. Foto: Björn Malmhagen.

med fågelstationen och Studiefrämjandet med bidrag från Marie-Claire Cronstedts Stiftelse. Platserna, som var helt kostnadsfria, fylldes snabbt. Kursen blev lyckad och flera deltagare ville omgående boka in sig på fågelstationen under kommande skollov!

Sociala medier

Vår hemsida fräschades upp med rapporter från tidigare läger, nya tag med intervjuer av ungdomsskådare (*I kikan'n*) och en helt ny undersida för *Bird Camp*-konceptet. Aktiviteten på Facebook var fortsatt låg. Dagens ungdomar verkar helt enkelt inte hänga där. Istället har vi satsat mer på Instagram där antalet följare långsamt ökar (346 i januari 2021). En grupp i appen BAND skapades för användning vid olika aktiviteter.

Övrigt

Ett långvarigt arbete med foldrar avslutades (tack Stina!) och ett annat påbörjades: tröjor. Ungdomsskådarna fick större ansvar för *Bird Camp*-konceptet som drivs av Tomas Axén Haraldsson och tanken var att vi skulle agera ledare vid ett läger på norra Cypern i maj ihop med lokala fågelföreningar. Detta fick tyvärr ställas in.

Fysiska läger runt om i landet ser vi som en av de absolut viktigaste uppgifterna vi har för att föra samman ungdomsskådare och tillsammans lära oss mer om fåglar. Vi får hoppas att detta återigen blir möjligt under 2021! Tills dess fortsätter vi med aktiviteter på distans så gott det går.

Västkostlägret i Skummeslövsstrand.
Foto: Emil Lundahl.

Internationellt fågelskydd

BirdLife Europe and Central Asia har ett ständigt pågående och aktivt samarbete med de nationella föreningarna och den stab som framförallt jobbar gentemot myndigheter och beslutsfattare i Bryssel. För koordinering inom de olika ämnesområdena har BirdLife Europe and Central Asia skapat arbetsgrupper. BirdLife Sverige deltar mest aktivt i de som behandlar marina ekosystem (Marine Task Force), jordbruk (Agricultural Task Force) samt naturvård i stort (Nature Task Force). Interaktivt med dessa finns arbetsgrupper som jobbar med policyfrågor och kommunikation, vilka vi också har täta kontakter med.

Under året har föreningen varit representerad vid flera internationella möten och seminarier som samtliga genomfördes digitalt på grund av pandemin. Exempel på frågor som diskuterats är BirdLife Internationals globala tioårs-strategi som ska beslutas på en världskongress om två år samt EU:s nya strategier för biologisk mångfald och miljöömställning av jordbruket, vilka antogs av kommissionen i maj. EU har även börjat ta fram en skogsstrategi som det kan bli viktigt för vår förening att försöka påverka. Ett glädjande framsteg under 2020 var att EU-parlamentet godkände ett förslag om förbud mot blyammunition i våtmarker. Denna fråga har vi drivit länge, både i Sverige och Europa.

Vårt stöd till fågelorganisationer i Kaukasus har fortsatt, men vi har också bidragit ekonomiskt till BirdLife-partners som har drabbats hårdare än vi av pandemin och är i akut behov av

Lavskrika. Foto: Lotta Berg.

stöd. Vår insamling gav 10 000 dollar som bland annat har skickas till Malawi, där flera svenska flyttfågelarter övervintrar. Föreningen har även varit med och drivit kampanjen *One Planet One Right*, som vill att FN ska erkänna "rätten till en frisk och välmående natur" som en ny mänsklig rättighet. Kampanjen fick över 100 000 namnunderskrifter.

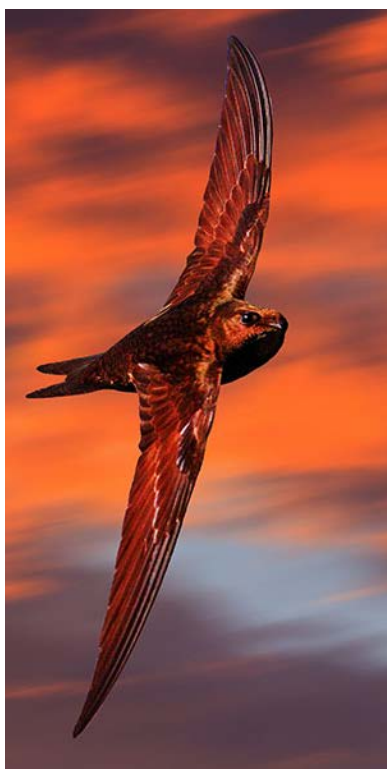
BirdLife Sverige har sedan 2015 stöttat initiativet *Bird Camp*. Upplägget handlar om att unga från olika länder (gärna Västeuropa och Kaukasus/Mellanöstern) träffas, skådar fågel, lär sig om fågelskydd och även bygger relationer över gränserna. Aktiviteterna synkroniseras med OSME (Ornithological Society of the Middle East, the Caucasus

and Central Asia). Under 2019 låg fokus på svensk-libanesiskt utbyte med ömsesidiga besök i båda länderna. Planerna för 2020 var ambitiösa men förändrades i och med pandemin. Ett planerat vårläger med fågelskyddsorganisationen Kuskor på norra Cypern har fått skjutas upp till 2021 (eller ännu längre fram), så även den planerade fortsättningen med våra libanesiska vänner.

Om situationen förbättras under våren hoppas vi fortfarande kunna genomföra fler besök på svenska fågelstationer. Kontakt kvarstår också med våra partner Besh Barmag i Azerbajdzjan, där både pandemin och kriget i Nagorno-Karabach kom emellan. Fågelbeskyddarna hade onekligen haft ett svårt 2020

Föreningen har sedan 2015 stöttat initiativet Bird Camp, där unga från olika länder träffas, som här i Azerbajdzjan.
Foto: Tomas Axén Haraldsson.

Tornseglare, Malawi.

Vi samlade in 80 000 kronor till Wildlife and Environment Society of Malawi

men tron på vårt arbete och våra stöttare står fast! BirdLife Sverige bidrar sedan ett antal år till verksamheten vid AP Leventis Ornithological Research Institute (APLORI) – ett institut för utbildning och forskning i centrala Nigeria. APLORI driver bland annat arbetet med att kartlägga utbredning och status av Nigerias fåglar i projektet *Nigerian Bird Atlas Project*

(NiBAP). Under projektets fem första år har 2 776 inventeringsrutor avverkats, vilket innebär 25 procent av samtliga rutor. APLORI har också en ledande roll i *African Bird Atlas Project* (ABAP), vari det under 2020 bland annat organiserades digitala workshopar för Ghana, Gambia och Kamerun. Inventeringarna utförs till stor del av volontärer och projektet jobbar med att engagera studenter och lokalbefolkning som kan ge sig ut och bedriva medborgarforskning. Vi fokuserar på att lära människor i Nigeria om fåglar genom bildandet av fågelklubbar, för att på sikt öka medvetenheten om fåglar, fågelskydd och naturvård. BirdLife Sveriges bidrag till kikare och fågelböcker är till mycket stor hjälp i detta arbete.

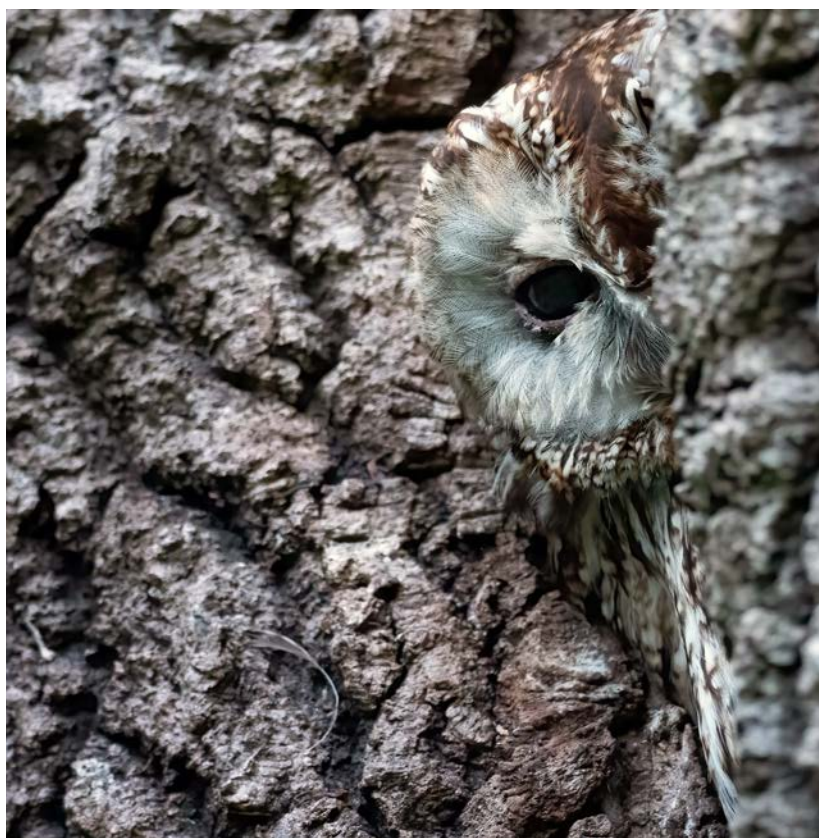
Vår Fågelvärld

Under det gångna året, vilket var den 79:e årgången, kom **Vår Fågelvärld (VF)** sedan vanligt ut med sex nummer.

Tidningen har gått att få som papperstidning och i elektronisk form. För att läsa den digitalt loggar man in på vår hemsida och läser den därifrån. Under året var det 326 medlemmar som antingen hade enbart en digital lösning, eller en kombination av digital och papperstidning. Det är en marginell ökning jämfört med året innan.

Under 2020 fyllde föreningen 75 år, vilket också syntes i tidsskriften. Den vanliga loggan på framsidan var ersatt med en särskild jubileumslogga. I varje nummer under året hade Anders Wirdheim en artikel kring föreningen, med fokus på olika delar av verksamheten. I nummer ett handlade den om hur föreningen en gång bildades, i numren två till fyra avhandlades de tre ben som föreningen står på, ett i vardera nummer, nämligen fågelskydd, fågelforskning och fågelintresse. I nummer fem handlade texten om hur fältbestämning har utvecklats genom åren och i den sista artikeln låg fokus på fågelskådningens framtid.

I övrigt pågick flera andra vinjetter och serier parallellt under året. Ett sådant exempel var serien *Tågskådning* av skribenten Magnus Ullman som tog läsarna med tåg till olika fågellokaler och presenterade vad man kan se där. I nummer tre startade en serie som presenterar landets 25 regionala föreningar, en i varje nummer. Först ut var Västerbotten, följt av Skåne, Göteborg och Småland. Under hösten initierade

En kattugglas kamouflage. I nummer 6 behandlades ämnet kamouflage på uppslaget Fåglar inpå knuten. Foto: Svante Carlborg.

BirdLife Sverige en kampanj för havs- och kustfåglar som presenterade i nummer fem. En annan serie som pågick under året var den om försvunna fåglar av Torgny Nordin. I varje nummer porträtterades en utdöd fågelart, varje art med en vacker illustration av Jonna Hallberg. Under året blev följande utrotade arter presenterade: garfågel, paradissparakit, dront, elfenbensspett och kejsarspett, rosenand och huia.

Lite mer om innehållet i årets nummer

Nummer ett: Det näst sista avsnittet av *Ekoskådning* porträtterade Jan Wester. Han driver *Slättergubben* som säljer ekologisk fågelmat. I samma nummer fanns ett porträtt av den brittiske biologen Dave Goulson om insektsminskning och biologisk mångfald. Vi hade

också ett längre reportage om Ölands norra udde. Lars Jonsson guidade läsarna om ålders- och könsbestämning av tallbitar, vilket var aktuellt med tanke på vinterns invasion. Nummer två: En artikel berättade om Artportalen ur ett myndighetsperspektiv. Anders Wirdheim skrev om Laholmsbukten på vintern där stora mängder svärter och sjöorrar samlas. Lotta Berg skrev om fåglar och forskning samt det regelverk som kringgärdar verksamheten. Den vitryggiga hackspettens läge uppmärksammades genom en artikel om situationen just nu och med ett referat från ett seminarium. I detta nummer fanns även ett referat om *Vinterfåglar Inpå Knuten* och ett porträtt av Maria Frenne som är admin i Facebook-gruppen *Fåglar inpå knuten*.

Vår Fågelvärld nr 5 2020, som var startskottet för höstens hav och kustkampanj.

Dront. En av arterna från serien Försvunna fåglar. Illustration: Jonna Hallberg.

Kiss me quick, en superpopulär bild från facebookgruppen Fåglar inpå knuten.

I årets tredje nummer avslutades serien *Ekoskådning* med ett porträtt av Gabriella Ekström. Fågellivet i Stenbrohult och hur det förändrats över tid skildrades i ett reportage av Sven G. Nilsson som bott på platsen.

Digitalt arkiv av alla nummer

Arbetet med att bygga ett digitalt arkiv med alla årgångar av *Vår Fågelvärld* från den första 1942 väntar fortfarande på en lösning.

Fågelåret 2019

Årsboken *Fågelåret* gavs ut för 27:e gången. Denna gång med en sammanställning av rapporter från landets fågelstationer. Ur övrigt innehåll kan nämnas *Inventering av fiskgjuse* 2018 och *Projekt lom 25 år*. Tre nya arter för landet publicerades: rubinnäktergal i Värmland, svart buskskvätta i Västergötland samt rödtrast i Småland.

Facebook

Föreningen har flera sidor och grupper som vänder sig till olika kategorier av fågelintresserade. Den största av dem är *Fåglar inpå knuten* som vid årsskiftet 2019/2020 hade 72 000 medlemmar. Det var en ökning

med 12 000 jämfört med året innan, vilket är en 20-procentig ökning. Genom denna grupp har föreningen en plattform för att föra ut budskap och värva nya medlemmar. I gruppen presenteras ofta medlemmarnas egna bilder, som till exempel "kiss me quick" här ovan. Därefter i storlek följer BirdLife Sveriges egen sida med 15 000 följare och Ottenby fågelstations sida med drygt 13 000 följare. Båda dessa har ökat något jämfört med året innan. Mycket uppmärksammas är även gruppen *Vår Skådarvärld* med cirka 6 750 medlemmar, vilket också det är en liten ökning. I övrigt finns sidor som

Samarbete för mer lärksång, *Falsterbo Bird Show*, *naturum Ottenby*, *AviFauna*, *Naturbokhandeln*, *Vår Fågelvärld* och *Ungdomsskådarna*.

Övriga sociala medier

Föreningen ökade under året sin närvaro på Instagram, cirka 500 nya följare under året så totalt 2 800. Under det senaste halvåret har *veckans fågel* presenterats i samarbete med Jens Stålberg. På Twitter gjordes det ett 25-tal inlägg varav cirka hälften fokuserade på vårt internationella fågelskyddsarbete. 490 följare på Twitter.

Från jubileumsartikel 1: fågelskådning på 70-talet vid Ölands sydspets. Foto: Bertil Breife.

Naturbokhandeln

Föga kunde vi ana vad som väntade bara en månad bort när vi stod i vårt nyinvigda lager och packrum i februari 2020. Vi hade efter närmre 30 år i samma lilla rum äntligen vågat satsa på en större och modern logistiklokal. Men så slog pandemin till med full kraft, och där stod vi med nya lokaler som vi investerat mycket pengar i.

En lokal som var tänkt för att klara ett större orderantal. Men vad skulle hända nu? Skulle ens verksamheten klara sig? Regeringen beslutade om reserestriktioner, verksamheter stängdes ned och hundratusentals personer fick börja jobba hemma. Men så mitt i allt det dystra. Med tankar av hopplöshet, började plötsligt ett litet hopp tändas. Mitt i allt elände så fanns

Det är viktigt med glada miner även när man har mycket att göra. Mikaela är ständigt glad! Foto: Markus Tallroth.

Vår nya logistiklokal stod klar just innan pandemin slog till. Foto: Markus Tallroth.

det nämligen något som var precis som förr och som välkomnade alla med öppna armar – naturen. Naturen blev en fristad för många, en plats för rekreation men även tröstande. En trygghet på något sätt. Allt fler människor började söka sig ut i naturen, vilket i sin tur ledde till ett nyfunnet fågelintresse för många.

Från en lugn början på året började vi plötsligt sälja som aldrig förr på webben! Vi fick stundtals ta in extrapersonal för att över huvud taget klara det tryck som uppstod. När den första vågen av viruset började avta och reserestriktionerna inom landet lättades något blev det folkvandring även till Öland. Alla skulle ju semestra i Sverige! Ett stort tryck i både butiken och på webben resulterade i vårt bästa år någonsin, med råge! Vem hade kunnat tro det när vi stod där i början av året och

Vår nya stjärnsäljare Kristoffer Olsson Stenman som anställdes i februari.
Foto: Markus Tallroth.

var allmänt förtvivlade? Med facit i hand kan vi konstatera att vi inte hade klarat att leverera alla dessa paket om vi inte hade haft den lya logistiklokalen. Det finns en mening med allt! Under året lämnade 27 000 försändelser vår yta på 150 m², detta ska jämföras med 12 000 året innan ... Det känns skönt att kunna blicka tillbaka på 2020 och känna glädje över vad vi åstadkommit, det stöter bort allt det dystra för ett tag. Det är också glädjande att så många människor hittat ut i naturen! Det bådär gott för framtiden.

... något som var precis som förr och som välkomnade alla med öppna armar – naturen.

AviFauna Naturresor

AviFauna Naturresor får nya erfarna ägare.

Efter 35 år under BirdLife Sveriges ägarskap får AviFauna Naturresor nya ägare. Våren med coronakrisen och reserestriktioner har påverkat resebyråns verksamhet och istället för att skjuta till kapital från föreningen togs ett beslut att avyttra AviFauna. Nya ägare från den 1 juni blev Anders Laurin, Erik Hirschfeld och Nils Andersson.

Ägarbytet innebär inte några förändringar i verksamheten utan när restriktionerna kring resor hävs fortsätter AviFauna att producera resor i Sverige,

Norden och resten av världen. Företaget kommer fortsatt också bibehålla sin fågel-skyddsprofil genom att bidra med medel till BirdLife Sveriges viktiga fågelskyddsarbete. Företagets säte blir i Malmö och närvaron i Stenåsa på Öland avvecklas.

– Vi ser verkligen fram emot att utveckla våra kvalitetsresor ytterligare i och med övertaget och gläds åt att vi kan behålla samarbetet med BirdLife Sverige, säger Anders Laurin, styrelseordförande i AviFauna.

I många år har AviFauna varit en viktig del av BirdLife Sveri-

ges verksamhet. Många är de medlemmar och resenärer som fått ta del av både svensk och utländsk fågelfauna och företagets bidrag till fågelskyddet har varit uppskattat.

– Från BirdLife Sveriges sida är vi mycket glada att verksamheten inom AviFauna får leva kvar och utvecklas med nya ägare. Jag tror det är många som vill resa vidare med fåglarna när tillfället ges igen, säger Lotta Berg, ordförande i BirdLife Sverige.

En del av resultatet av projektet Skapande skola. Foto: Emma Rydnér.

2020 var ett speciellt år på naturum Ottenby, precis som i resten av världen. Tanken var att naturum skulle ha öppnat upp för säsongen den 4 april.

Men på grund av rådande corona-pandemi sköts öppnande på till sommaren.

Måndagen vecka 26 öppnades naturum och hölls sedan öppet dagligen, enligt ursprunglig planering, till söndagen vecka 44.

All programverksamhet ställdes in helt under våren men startade igen, i anpassad form, i samband med öppningen. I och med detta var många av de mål som sattes inför året svåra att nå och alla knutna till besök och deltagare på programpunkter var inte heller önskvärda att nå. Trots detta, och troligen som effekt av begränsandet i resande under vår och sommar, blev hösten en av de bättre sett till antal besök i naturum.

Naturum Ottenby

Antalet besökare i naturum
var 9 622 personer i år jämfört
med 7 473 personer 2019!

Många valde att ta en promenad i Ottenby naturreservat. Foto: Josefin Nilsson.

Besökare i naturum från september till stängning i början av november 2020 var 9 622 personer jämför med 7 473 stycken 2019 och 8 516 stycken 2018. Det ökade antalet besökare var inget som ökade riskerna då det normalt är relativt få besökare under hösten sett till utrymme i naturum.

Under hösten kunde två projekt knutna till skolor genomföras. Ett av dem var *Skapande skola*. Det genomfördes ihop med två öländska konstnärer, och fyra olika klasser som besökte oss. Samt projektet *Miniguider* som egentligen skulle genomförts under våren och därför delvis gjordes om. Båda projekten blev mycket lyckade. Precis som de senaste åren satsades det även i år extra mycket på uppsökande guideverksamhet genom att guider mötte upp besökare utomhus och berättade mer om fåglar och Ottenby samt fanns tillgängliga för att besvara frågor. Detta är en viktig del i naturums verksamhet och är något som tas med även till

kommande år. En annan erfarenhet som tas med framöver är hur viktigt det är att avsätta tid för städ av toaletter, speciellt under sommaren när besöksstrycket är som störst. I år har klagomålen på just toaletterna nästan helt uteblivit. Just upplevelsen av toaletternas fräschhet är viktig för hela besöksmålet och därför kan det vara värt att avsätta mer tid för det, även om det innebär ett något minskat programutbud.

Under våren, när naturum höll stängt, arbetades det mycket med digital naturvägledning via projektet *Natur till folket*. I projektet som gjordes tillsammans med naturum Trollskogen och BirdLife Sverige gjordes korta filmer om natur och Öland som lades upp på respektive sociala medier. Det var en fin erfarenhet och trots att det är tidskrävande så är det något som kan försökas vävas in i ordinarie naturumverksamhet. Tiden som går åt till att göra filmen går att förkorta med enkla korta filmer, vilka också troligen upp-

skattas mer än de lite längre. Under året genomfördes inga besöksundersökningar, de prioriterades bort med hänsyn till pandemin. Men personalens uppfattning är att besökarna under året har varit nöjda med sina besök i naturum och de anpassningar som gjorts för att möta pandemin.

*Flera guidningar genomfördes ändå men med begränsat antal deltagare.
Foto: Josefin Nilsson.*

Avium förlag

BirdLife Sveriges eget förlag, som ger ut böcker om fåglar, men också om trädgård, miljö och natur.

Året som går till historieböckerna som pandemins år har varit oroligt och väckt många frågor. Hur ska det bli? Kommer vi att sälja några böcker?

Det visade sig att bokförsäljningen inte tagit stryk utan snarare ökat på bred front. Det rapporteras överlag om kraftig ökning i försäljning av fysiska böcker. Avium förlag, som det

Årets läsning från Avium förlag. Foto: Terése Karlsson Halldén.

Ett bra bokår för Avium förlag.
Foto: Terése Karlsson Halldén.

gångna året kanske för första gången haft en gedigen utgivning med fina böcker, har följt med på den resan med en – för förlaget – god försäljning.

Två barnböcker *Stella Skräntärna* och *Sigge Silltrut* producerades i samarbete med Birdlife under våren, *Ölands fågellokaler* under sommaren, *Ageing and sexing of Migratory East Asian passerines* praktverket som i dagligt tal har kallats för Kina-boken i samarbete med bland annat Magnus Hellström på Ottenby fågelstation och slutligen *Sveriges sötvattens-*

fiskar som fick bli den sista utgivna boken för Avium förlag under 2020.

Förlaget har också under året jobbat med att synas bredare utåt, både på sociala medier (Instagram och Facebook), annonser i Svensk Bokhandel och den egna hemsidan som släpptes under året med kommande nyhetsbrev varannan månad under 2021.

Kommunikation

Kommunikationen har under året legat på föreningschefen samt på den nya kommunikationstören som påbörjade sin tjänst i oktober 2020. Det tillkom ytterligare två webbplatser under BirdLifes paraply. Sammanlagt finns nu 27 webbplatser publicerade. Huvudsidans kalender har uppdaterats löpande med evenemang från både regional- och lokalföreningarna vilket på grund av pandemin varit markant färre än tidigare år.

Det har arbetats på med *Svenska fågellokaler*, en webbapplikation där regionalföreningarna kan publicera information om sina fågellokaler. Nu finns alla regionalföreningarna representerade på webbplatsen. I grafisk produktion återfinns diverse material, men då pandemin lett till att vi inte möter folk på samma sätt som tidigare, så har vi fokuserat på digitalt material, till exempel i form av annonser. Målet med det har varit att via hemsidan och sociala medier nå ut till de målgrupper

som vi annars skulle ha mött på olika evenemang. Men för att förbereda inför mer sociala tider så har profilkläder till personalen beställts.

Föreningens nya intranät *Holken*, som färdigställdes under 2019, har använts flitigt och blivit en ny plattform för kommunikation. Här finns interna grupper för diskussionsämnen, regionalföreningar, personalgrupp, kommittégrupper och så vidare. Här drivs också diskussioner om kampanjer som ska produceras och arbetsmaterial inom kampanjgruppen delas enkelt till alla via *Holken*. Vi ser *Holken* som en fin möjlighet att komma lite närmre varandra, men under det gångna året så har helt klart tonvikten av kommunikationen varit via Teams och Zoom. Dessa digitala plattformar har varit mötesrummet för såväl personal som mötesdeltagare i både när och fjärran.

Medlemsantal

När året avslutades hade föreningen 16 582 medlemmar (föregående år 16 818).

Inom medlemskåren fördelade det sig på olika kategorier på detta sätt; hedersmedlemmar 6 (7), ständiga medlemmar 111 (114) och årsbetalande medlemmar 16 465 (16 697). Av de senare var 1 104 (1 188) familjemedlemmar och 145 (168) ungdomar.

Av de årsbetalande är det 1 033 (1 162) som enbart betalar regionalavgift varav 178 (292) familjemedlemmar och 14 (10) ungdomar.

Nedgången i medlemsantal hänger till stor del samman med åldersstrukturen i föreningen. Bland de cirka 90 procent av medlemmarna som vi har födelsedata för är medianåldern nästan 69 år.

Ungefär var tredje medlem är kvinna.

Rebecka Nordlund, ny ekonomiassistent.
Foto: Stina Rigbäck.

Niclas Lignell, ny fågelskydds-
samordnare. Foto: Stina Rigbäck.

Liv Stjärnlöf, ny kommunikatör.
Foto: Stina Rigbäck.

Mia Ericsson, ny projektsamordnare.
Foto: Stina Rigbäck.

Kansli och medlemsservice

Föreningens kanslifunktion finns på Stenhusa Gård i Stenåsa på Öland. Här sköts all medlemsservice och administration för föreningen och våra dotterbolag.

Rebecka Nordlund har under slutet av året anställts som ekonomiassistent och kommer vara ett stort tillskott för föreningen och dotterbolagen. Som ekonomiansvarig hittar vi Emelie Manousakis både för föreningen och bolagen. Christine Hagblom jobbar som ekonomiassistent i Naturbokhandeln och Anna Svendsén arbetar som ekonomiadministratör och

är vår ambassadör i kontakten med medlemmarna. På kansliet sitter även Stina Rigbäck som är föreningschef, vår nya kommunikatör Liv Stjärnlöf och Mia Ericsson som är projektsamordnare.

Kansliet sköter medlems-
hanteringen för Bohusläns OF,
Västerbottens OF, Medelpads
OF, Stockholms OF, Östergöt-
lands OF, Jämtlands läns OF
och Västmanlands OF.

Beträffande föreningens eko-
nomi hänvisas till den separata
årsredovisningen som finns att
tillgå på föreningens webbsida.

BirdLife Sveriges styrelse

Det är föreningens styrelse som har det övergripande ansvaret för att driva föreningens verksamhet och inriktning framåt.

Styrelsen ska i första hand ar-
beta med långsiktiga strategiska

frågor, såsom riktlinjer för olika
fågelskyddsfrågor, strategier för
medlemsvärvning och med-
lemsvård, påverkansarbete
i natur- och miljöfrågor, in-
ternationellt samarbete och
forskningsfrågor.

Detta görs givetvis tillsam-
mans med föreningens olika
kommittéer, regionalföreningar,
volontärer, anställda och alla
medlemmar som på olika sätt
engagerar sig i föreningen och i
våra vilda fåglar.

BirdLife Sveriges styrelse 2020

Lotta Berg, ordförande

Eva Mattsson

Hans Bredberg, kassör

Christer Johansson

Kjell Carlsson, vice ordförande

Kent-Ove Hvass

Olga Nadeina

Dennis Kraft

Sebastian Kirppu

Gunilla Hjorth

Linus Hedh

Magnus Lundström

Valberedning

Peter Berglin, sammankallande

Christer Olsson

Sara Elg

Korpar. Foto: Arkivbild.

BirdLife Sveriges kommittéer 2020

Raritetskommittén

Björn Malmhagen (sammankallande)
Magnus Corell
Juho Könönen
Alexander Hellquist
Hans Larsson
Aron Edman
Raul Vicente

Nationella rapportkommittén

Peter Nilsson
Andreas Livbom
Fredrik Friberg
Johan Nilsson
Johan Jensen
Magnus Elfving
Per Flodin

Ungdomsskådarna

Emil Lundahl (sammankallande)
Ebba Adolfsson
Harald Ris
Max Olsson
Hanna Berg

Fågelintressekommittén

Kent-Ove Hvass (sammankallande)
Staffan Müller
Anette Barr
Sofie Bernhardsson
Gigi Sahlstrand
Mattias Rundberg
Adjungerade:
Stina Rigbäck
Liv Stjärnlöf
Anders Wigren, Studieförbundet

Taxonomikommittén

Erling Jirle (sammankallande)
Tommy Tyrberg
Johan Fromholtz
Markus Lagerqvist
Gustav Asplund

Ottenbykommittén

Jonas Waldenström, sammankallande
Anders Hedenström
Susanne Åkesson
Elsy-Britt Schildt
Jakob Lohm
Gabriel Norevik
Arne Andersson
Lotta Berg
Aron Edman

Foto: Arkivbild.

Sveriges Ornitologiska Förening - BirdLife Sverige
Stenhusa Gård, Lilla Brunneby 106
386 62 Mörbylånga

Tel: 0485-444 40
E-post: info@birdlife.se
Webb: www.birdlife.se

BirdLife
SVERIGE